

Тема: Сутність бухгалтерського обліку, його предмет і метод

1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку та його значення.
2. Види обліку. Задачі бухгалтерського обліку.
3. Предмет бухгалтерського обліку.
4. Метод бухгалтерського обліку

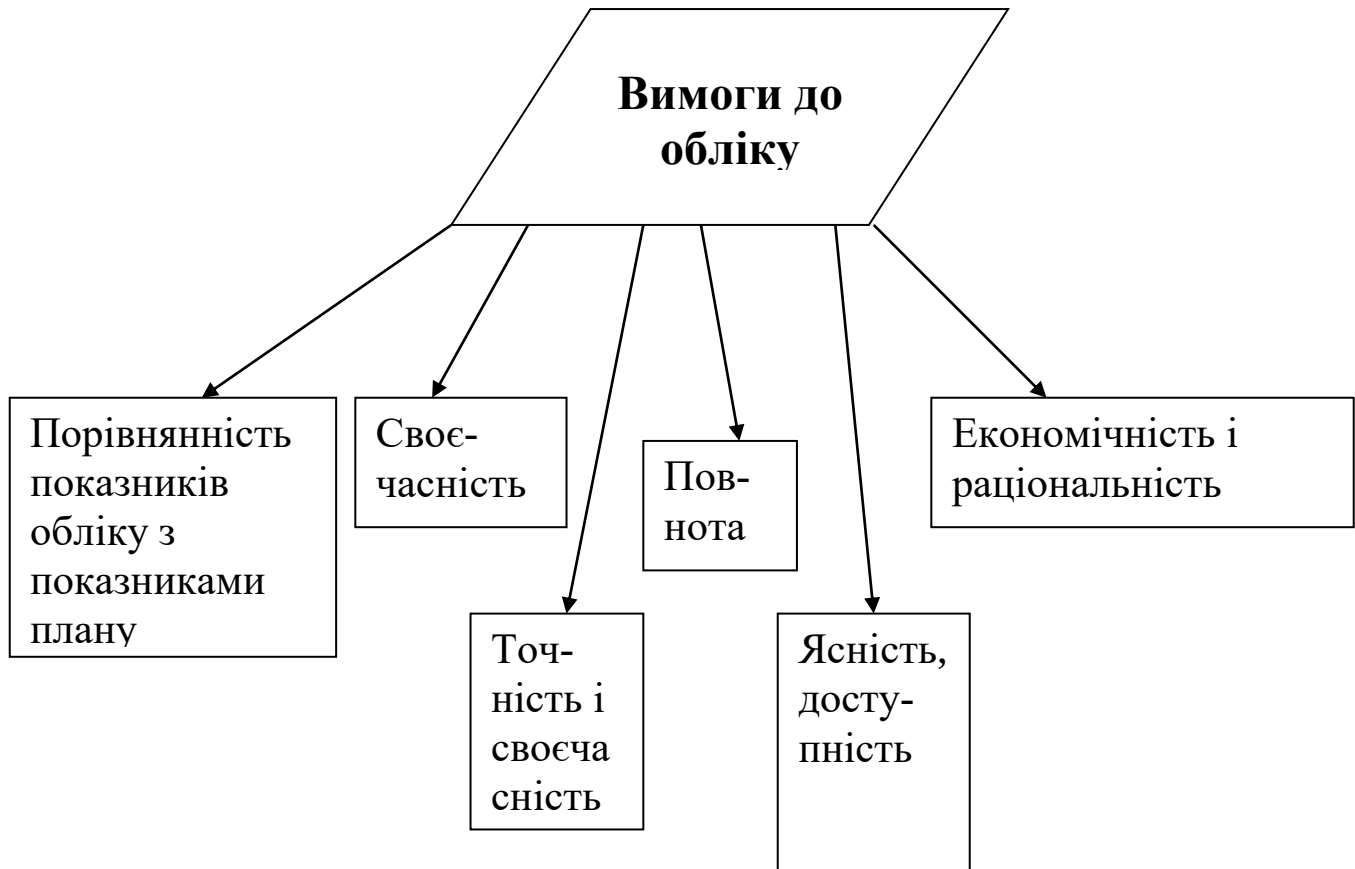
Ключові поняття: господарська діяльність, господарський облік, вимоги до обліку, вимірники обліку, функції господарського обліку, користувачі бухгалтерської інформації, оперативний, бухгалтерський і статистичний облік, фінансовий і управлінський облік, завдання бухгалтерського обліку, предмет і метод бухгалтерського обліку, елементи методи бухгалтерського обліку.

1.

Господарська діяльність — це будь-яка діяльність юридичної або фізичної особи пов'язана виробництвом (виготовлення продукції), торгівлею, виконанням робіт, наданням послуг.

Господарський облік – це кількісне відображення та якісна характеристика над здійснюваних явищ і процесів в результаті господарської діяльності з метою контролю і керівництва ними.

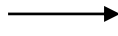
Функції господарського обліку:

1) інформаційна

відображає фактичний стан господарської діяльності, забезпечує обліковою інформацією користувачів

2) контрольна

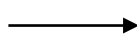
забезпечує контроль за виконанням прийнятих планових завдань, збереженням і раціональним використанням господарських засобів

3) управлінська

дає можливість визначити стан підприємства оцінити результати роботи і проаналізувати їх.

4) аналітична

забезпечує економічною інформацією для прийняття управлінських рішень, впливу на підвищення ефективності господарської діяльності

Користувачі бухгалтерської інформації

2.

Види господарського обліку

1) оперативний
облік →

здійснюється в усіх організаціях і підприємствах, на кожному робочому місці для швидкого отримання інформації

2) бухгалтерський
облік →

це система безперервного і взаємного спостереження і контролю за господарською діяльністю окремого підприємства, організації з метою одержання про них поточних і підсумкових даних.

3) статистичний
облік →

виконує контроль та спостереження масових, кількісних явищ і закономірностей загального розвитку в конкретних умовах місця і часу з метою прогнозування подальшого їх розвитку

Види бухгалтерського обліку : фінансовий і управлінський

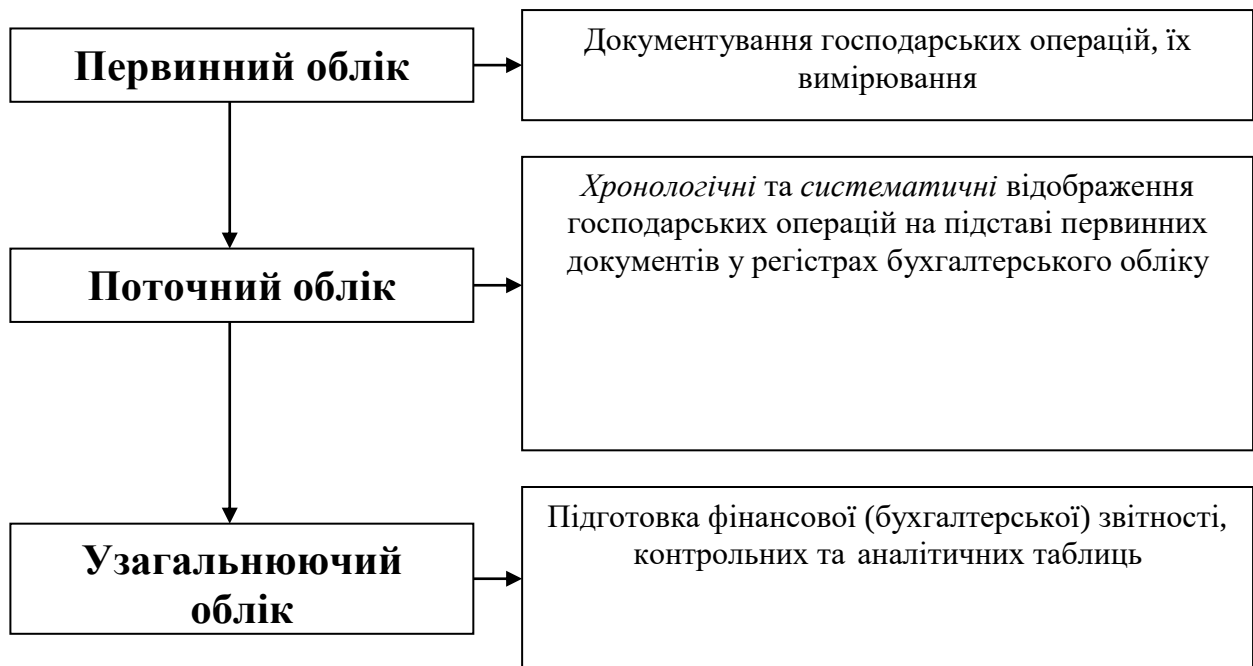
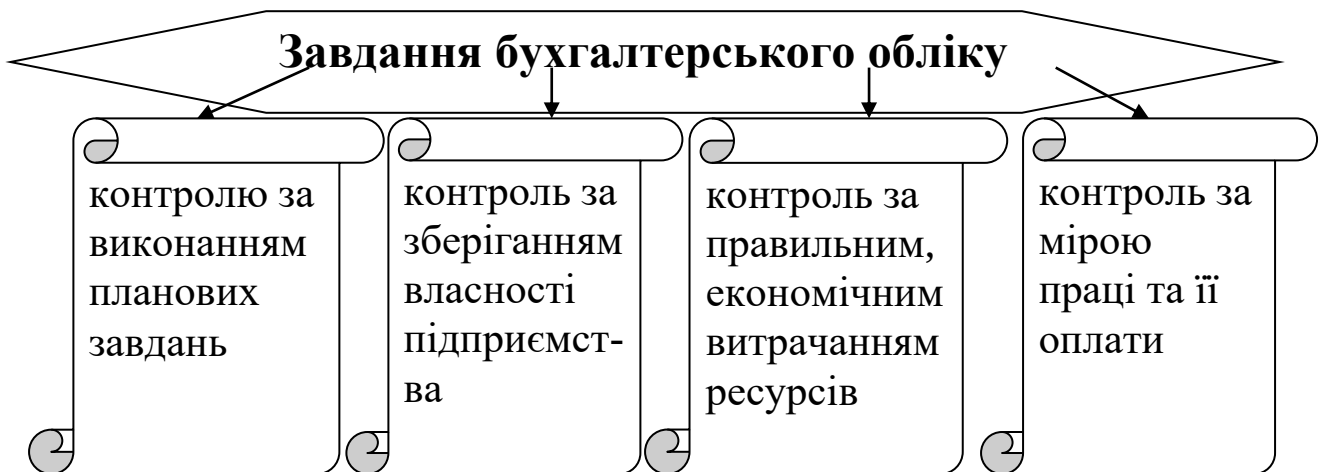
Бухгалтерський облік

Фінансовий

Відображає стан майна, зобов'язань, капіталу та фінансової діяльності підприємства в єдиному грошовому вимірнику на підставі методу подвійного запису з метою формування звітності різних видів і форм.

Управлінський

Використовує всі доступні способи одержання інформації (факс, телефонна розмова) в різних вимірниках за різними господарськими процесами та операціями з метою управління або контролю за результатами, аналіз відхилення від норм, створення бази для корегування бізнес-плану.

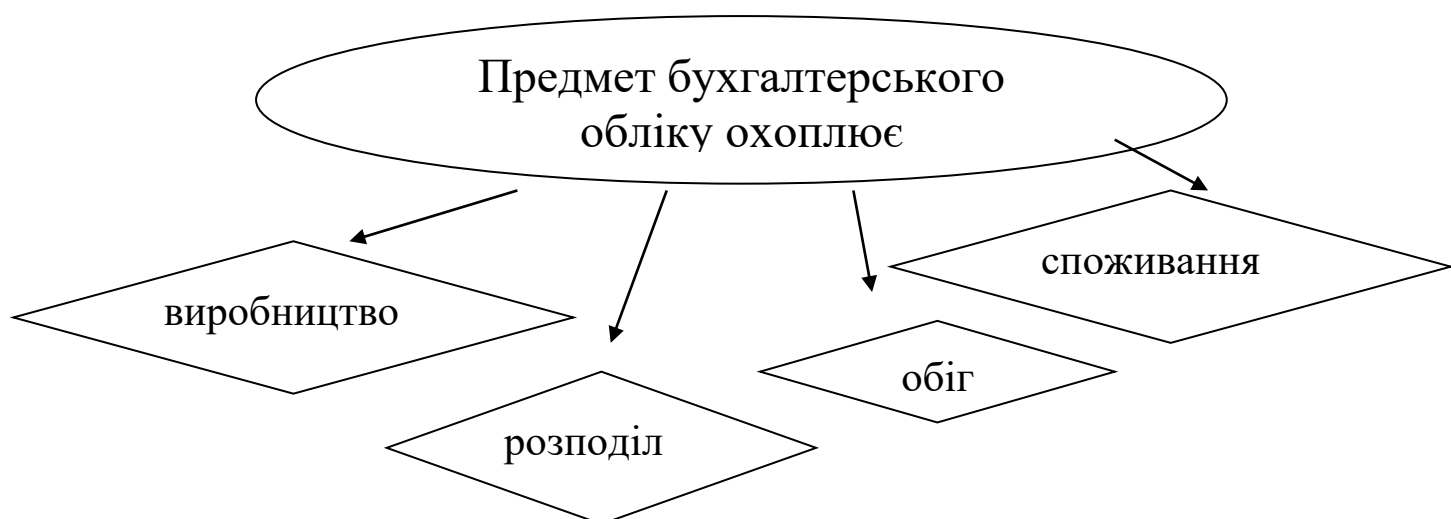

3. Поняття про предмет бухгалтерського обліку.

Предмет бухгалтерського обліку

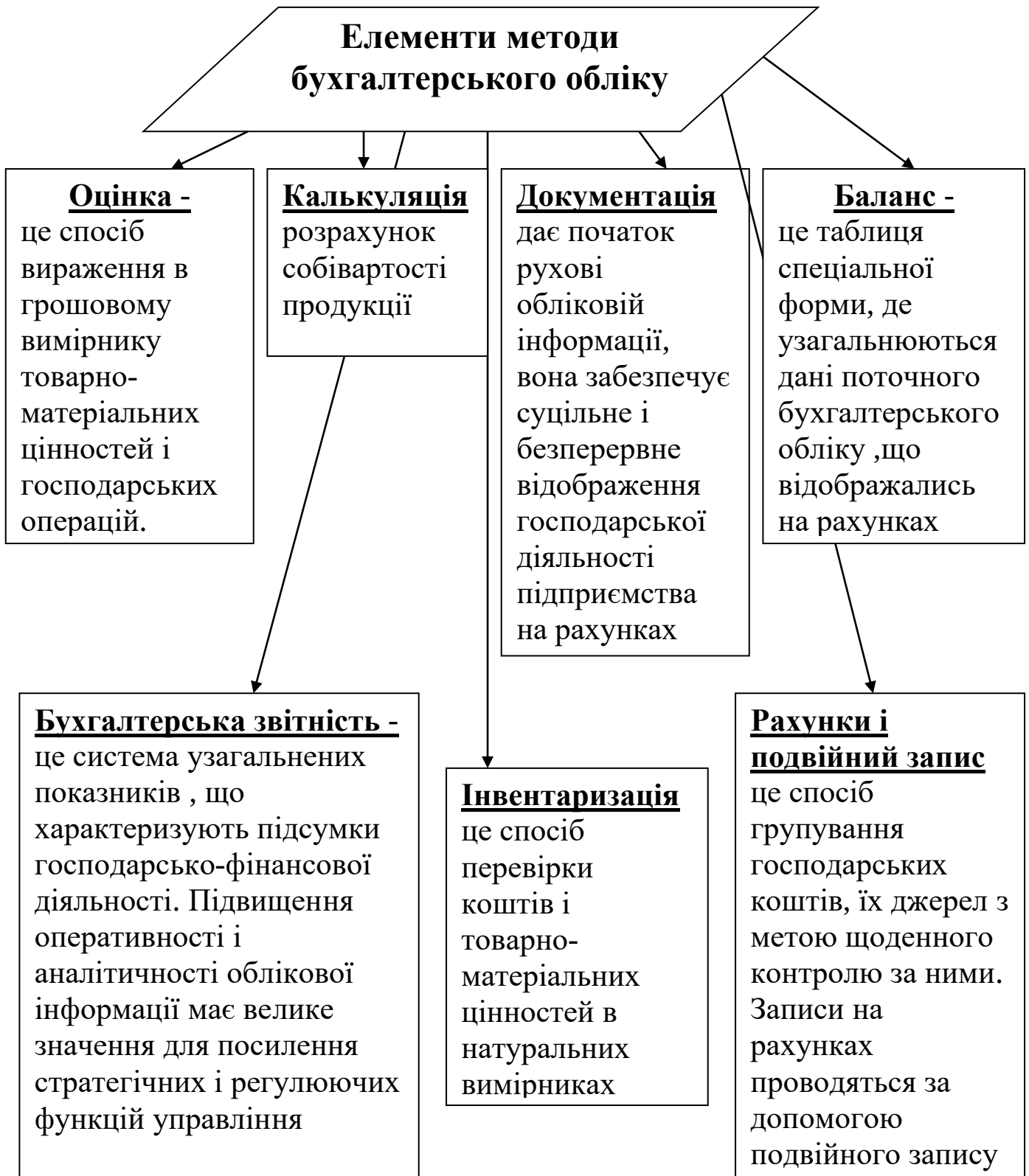
це узагальненні у вартісному вираженні господарські засоби та джерела, їх рух у процесі відтворення плану підприємства або організації.

Суспільний продукт і затрати на його виробництво є **об'єктом бухгалтерського обліку**.

Метод бухгалтерського обліку

це сукупність способів і прийомів, за допомогою яких господарська діяльність підприємства відбивається в обліку.

Контрольні запитання і завдання

1. Яке значення обліку в суспільстві?
2. Що таке господарська діяльність і господарський облік?
3. Назвіть основні етапи проведення обліку.
4. Які вимоги висуваються до обліку?
5. Які функції виконує господарський облік?
6. Які вимірники застосовуються в обліку?
7. Хто є користувачами бухгалтерської інформації?
8. На які види поділяється господарський облік?
9. Назвіть основні відмінності між фінансовим і управлінським обліком.
10. Які завдання ставляться перед бухгалтерським обліком?
11. Що таке первинний, поточний і узагальнюючий облік?
12. Які види записів використовуються в обліку?
13. Дайте визначення предмету і методу бух. обліку.
14. Назвіть елементи методу бухгалтерського обліку і дайте їм характеристику.

Лекція 2

Тема: Групування господарських засобів

1. Господарські засоби за функціональною участю в процесі діяльності.
2. Господарські засоби за джерелами утворення (формування) і за цільовим призначенням.

Рекомендована література:

1. Бутинець Ф.Ф. “Теорія бухгалтерського обліку”, с. 108-122
2. Грабова Н.М. “Теорія бухгалтерського обліку”, с.16-23,31-39
3. Ткаченко Н.М. “Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України”, с. 32-47.

Ключові поняття: господарські засоби; необоротні активи: основні засоби, нематеріальні активи, інші необоротні активи; оборотні активи: запаси - виробничі запаси, малоцінні та швидкозношувані предмети, незавершене виробництво, готова продукція, товари; дебіторська заборгованість, грошові кошти; витрати майбутніх періодів; Власний капітал: Статутний, Пайовий, Додатковий, Резервний капітал, нерозподілений прибуток, Вилучений і Неоплачений капітал; доходи майбутніх періодів; забезпечення майбутніх витрат і платежів; довгострокові зобов'язання: довгострокові кредити, довгострокові фінансові зобов'язання; поточні зобов'язання: короткострокові кредити банків, поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, векселі видані, розрахунки з кредиторами; поточні зобов'язання за рахунками: з одержання авансів, з бюджетом, з позабюджетних платежів, зі страхування, з оплати праці, з учасниками, із внутрішніх розрахунків, з інших поточних зобов'язань.

1. Господарські засоби групуються

<i>За функціональною участю в процесі діяльності</i>	<i>За джерелами утворення (формування) і за цільовим призначенням</i>
--	---

Господарські засоби за функціональною участю групуються:

I. Необоротні активи

Основні засоби – будівлі, споруди, машини, обладнання, транспортні засоби, інвентар, обчислювальна техніка, інструмент. Вони використовуються в господарській діяльності довгий час, як правило більше 1 року, і поступово зношуються, переносять свою вартість на готову продукцію частинами.

Нематеріальні активи – це придбані права користування природними ресурсами, майном, об'єктами інтелектуальної власності, товарним знаком.

Це є необоротними довгостроковими активами, які не мають матеріальної форми, але мають вартість і можуть приносити дохід підприємству.

Інші необоротні активи, до яких належать :

- ✓ незавершене будівництво;
- ✓ довгострокові фінансові інвестиції;
- ✓ довгострокові фінансові заборгованості;
- ✓ відстрочені податкові кредити;
- ✓ інші необоротні активи.

II. Оборотні активи

Запаси, які включають:

- ✓ виробничі запаси (матеріальні, паливо, запасні частини, насіння, корми).
Вони використовуються в процесі виробництва одноразово й повністю споживаються протягом одного виробничого циклу, тому вся їхня вартість одразу переносяться на собівартість готової продукції.
- ✓ тварини на вирощуванні та відгодівлі;
- ✓ малоцінні та швидкозношувані предмети (термін служби до 1 року);
- ✓ незавершене виробництво – це предмети, що перебувають у незавершеному виробничому процесі;
- ✓ готова продукція – це закінчена в обробці продукція, що відповідає технічним умовам, знаходиться на складі підприємства, виготовлена або відвантажена споживачу;
- ✓ товари – це продукти праці, вироблені й призначені для продажу.

Дебіторська заборгованість – це заборгованість різних підприємств та фізичних осіб перед вашим підприємством. Підприємства й особи, винні вашому підприємству називаються дебіторами, а їхні заборгованості – дебіторськими.

Грошові кошти та їхні еквіваленти: у національній валюті; в іноземній валюті; інші оборотні активи.

III. Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття

2. Господарські засоби за джерелами утворення групуються:

I. До власного капіталу належать

Зареєстрований (пайовий) капітал (капітал – це джерело створення підприємства) утворюється за рахунок сукупних внесків (у грошових вимірниках) власників у майно підприємства для забезпечення його діяльності, передбачених установчим документом (статутом).

Капітал у дооцінці

Додатковий капітал – утворюється за рахунок дооцінки необоротних активів, вартості безоплатно одержаних від інших юридичних і фізичних осіб активів.

Резервний капітал – створюється для усунення можливих в майбутньому тимчасових фінансових затруднень і забезпечення нормальної роботи підприємства.

Нерозподілений прибуток – сума чистого прибутку, яка залишається в обороті підприємства після сплати податків до бюджету та інших обов'язкових платежів і розподіленого прибутку між власниками підприємства.

Вилучений капітал – викуплені акції, вилучені вклади і паї, інший вилучений капітал.

Неоплачений капітал.

II. До довгострокових зобов'язань та забезпечень відносяться:

- а) Довгострокові кредити банків – це кредити на строк більше одного року в національній та іноземній валюті, отримані у банках України та за кордоном.*
- б) Довгострокові фінансові зобов'язання – це фінансові зобов'язання на придбання цінних паперів, термін погашення яких > 1 року.*
- в) Інші довгострокові зобов'язання – зобов'язання, що не можуть включитися до інших статей.*

III. До поточних зобов'язань та забезпечень відносяться:

- а) Короткострокові кредити банків – це кредити банку на строк не більше 1 року в національній або іноземній валюті.*
- б) Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями.*
- в) Векселі видані – видача векселів постачальникам, підрядчикам, іншим фізичним особам, як оплата за товарно-матеріальні цінності, і погашення ними заборгованості.*
- г) Розрахунки з кредиторами – заборгованість перед кредиторами за товари, роботу, послуги, за електроенергію, газ, воду, послуги.*
- д) Поточні зобов'язання за рахунками:*
 - ✓ *з одержання авансів – сума оплати при частковій готовності продукції;*
 - ✓ *з бюджетом (з ПДВ, з податку на прибуток);*
 - ✓ *з позабюджетних платежів – з Фонду майна;*
 - ✓ *зі страхування – з пенсійного та інших видів страхування;*

IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття групами вибуття

Контрольні запитання і завдання

1. За якими ознаками групуються господарські засоби?
2. Як групуються засоби за функціональною участю?
3. Що таке необоротні активи? На які групи вони поділяються?
4. Що відноситься до основних засобів підприємства?
5. Дайте визначення нематеріальним активам, наведіть приклад.
6. Що таке оборотні активи? На які групи вони поділяються?
7. Що включають до запасів підприємства?
8. Що таке дебіторська заборгованість?
9. Що відносять до витрат майбутніх періодів?
10. Як групуються засоби за джерелами утворення?
11. На які види поділяють власний капітал?
12. Що відносять до забезпечень майбутніх витрат і платежів та до доходів майбутніх періодів?
13. Які зобов'язання є довгостроковими?
14. Які зобов'язання є короткостроковими?

Нотатки

Лекція 3

Тема: Бухгалтерський баланс.

Типи змін у балансі під впливом господарських операцій.

1. Будова, зміст і структура балансу.
2. Поняття господарських операцій. Типи змін у балансі під впливом господарських операцій.

Рекомендована література:

1. Бутинець Ф.Ф. “Теорія бухгалтерського обліку”, с. 108-122
2. Грабова Н.М. “Теорія бухгалтерського обліку”, с. 16-23, 3139
3. Ткаченко Н.М. “Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України”, с. 32-47

Ключові поняття: бухгалтерський баланс, актив і пасив балансу, зобов'язання, господарська операція, типи змін у балансі під впливом господарських операцій.

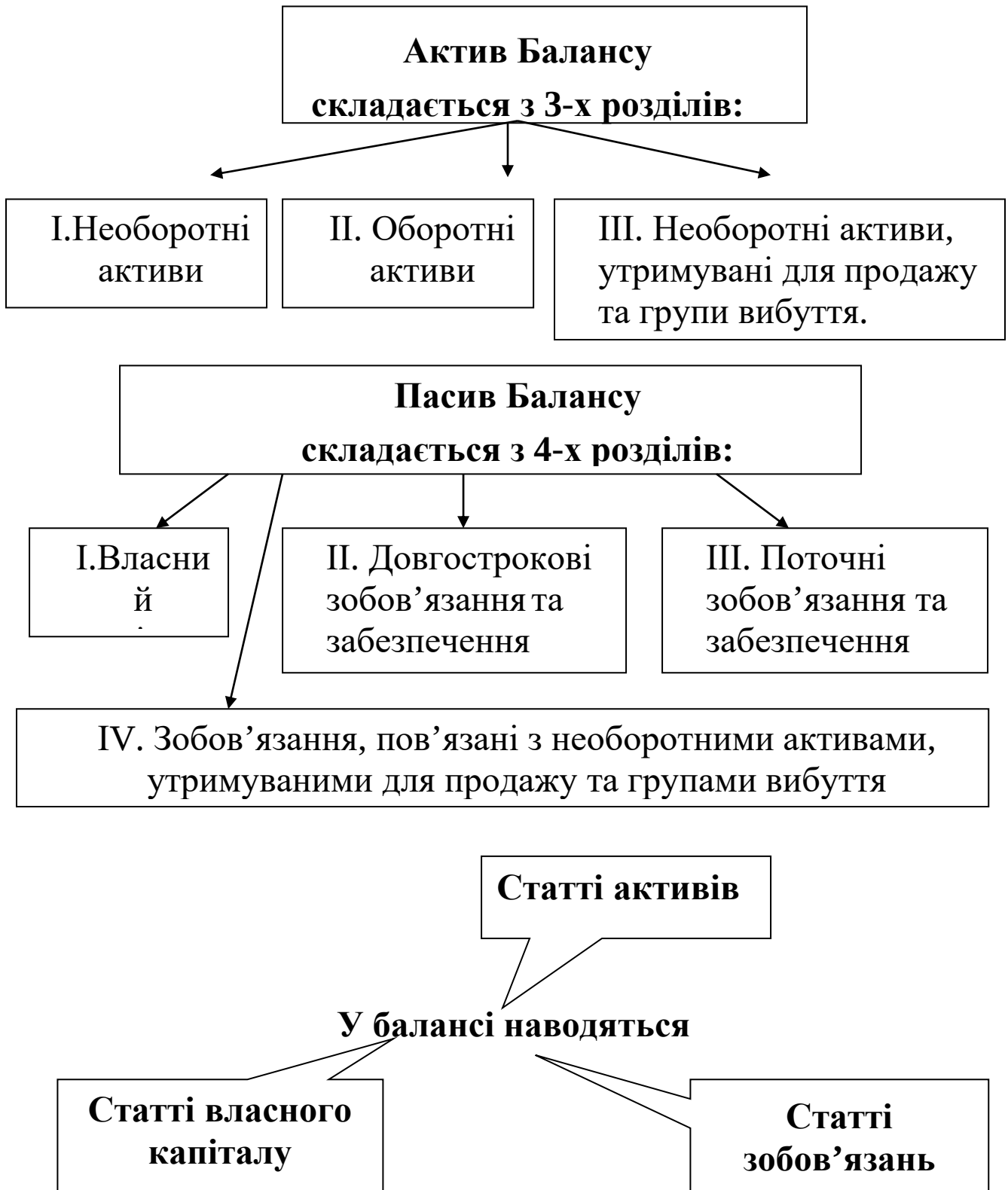
1. Будова, зміст і структура балансу.

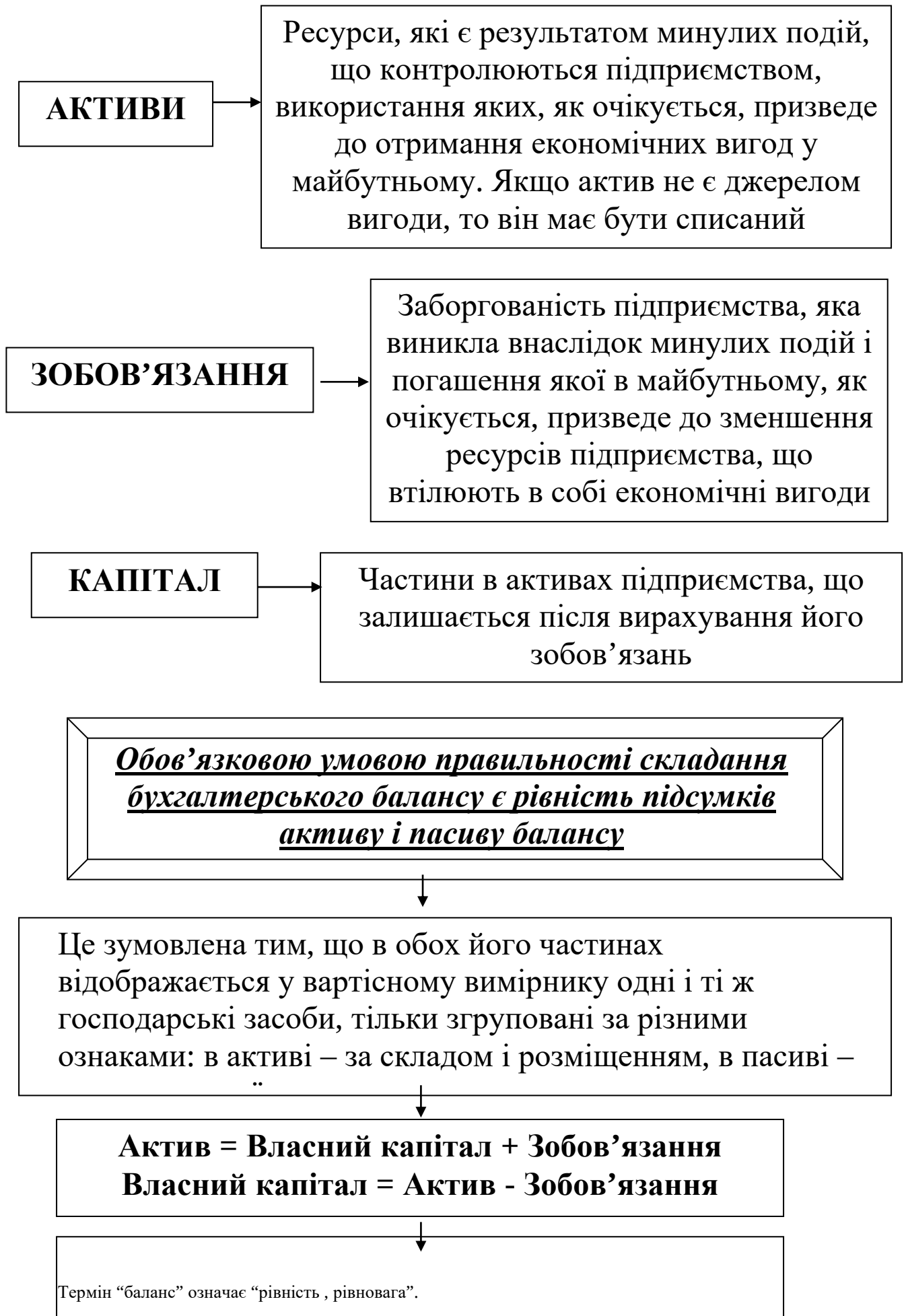
Бухгалтерський баланс - є способом економічного групування і узагальненого відображення у грошовій оцінці стану господарських засобів за складом і розміщенням та за джерелами їх утворення і цільовим призначенням на певну дату.

Баланс – це двостороння таблиця, у лівій частині, що називається **активом**, показують склад і розміщення господарських засобів, а в правій, що називається **пасивом**, – джерела утворення засобів і цільове призначення їх.

Актив і пасив балансу складаються з розділів і статей.

Баланс

Актив		Пасив	
<i>Засоби діяльності за ознакою продуктивних сил</i>	Сума, грн.	<i>Засоби діяльності за ознакою виробничих (правових) відносин</i>	Сума грн.
I. Необоротні активи		I. Власний капітал	
- Нематеріальні активи	-	- Зареєстрований капітал	60000
- Незавершене виробництво	-	- Додатковий капітал	
- Основні засоби:		- Резервний капітал	1000
<i>Залишкова вартість</i>	10000	- Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1000
<i>Первісна вартість</i>	12000	<i>Усього за розділом I</i>	62000
<i>Знос</i>	(2000)	II. Довгострокові зобов'язання та забезпечення	
- Довгострокові фінансові інвестиції	-	- Довгострокові кредити банків	-
<i>Усього за розділом I</i>	10000	<i>Усього за розділом II</i>	5000
II. Оборотні активи		III. Поточні зобов'язання та забезпечення	5000
- Запаси	10000	- Короткострокові кредити банків	-
- Векселі одержанні	1500	- Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	6000
- Дебіторська заборгованість за товари	700	- Поточні зобов'язання за розрахунками	5000
- Дебіторська заборгованість за розрахунками		<i>Усього за розділом III</i>	11000
- Грошові кошти та їх еквіваленти	50000	IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття	
<i>Усього за розділом II</i>	63200	<i>Усього за розділом IV</i>	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття	300		
Баланс	73500	Баланс	73500

2. Поняття господарських операцій. Типи змін у балансі під впливом господарських операцій.

Сума статей балансу змінюють під впливом господарських операцій.

Господарська операція – факт діяльності, що впливає на стан майна, капіталу, зобов'язань.

Типи господарських операцій за впливом на баланс

I Актив	+	
Актив	-	
II		Пасив
		Пасив
III Актив	+	Пасив
IV Актив	-	Пасив

Операції I типу: Зміна статей активу балансу (А+\\А-):

З поточного рахунку одержано гроші в касу підприємства 2000 грн.

Каса	+2000	
Поточний рахунок	-2000	
Баланс	73500	Баланс 73500

Операції II типу: Зміна статей пасиву балансу (П+\\П-):

За рахунок кредиту банку сплачено постачальникам 3000 грн.

		Кредити банку	+3000
		Постачальники	-3000
Баланс	73500	Баланс	73500

Операції III типу: Збільшення одночасно статей активу і пасиву балансу (А+\\А-):

Надійшли товари від постачальника 1500 грн.

Товари	+1500	Постачальники	- 1500
Баланс	73500	Баланс	73500

Операції IV типу: Зменшення одночасно статей активу і пасиву балансу (А-\\П-):

З поточного рахунку сплачено постачальникам 2000 грн.

Поточний рахунок	- 2000	Постачальники	- 2000
Баланс	73500	Баланс	73500

Висновок: Кожна господарська операція стосується, як мінімум, двох статей балансу при обов'язковій умові збереження рівності між активом і пасивом балансу

Контрольні запитання і завдання

1. Що таке бухгалтерський баланс?
2. Який зовнішній вигляд має баланс?
3. На які розділи та статті поділяється актив і пасив балансу?
4. Дайте визначення активам, капіталу та зобов'язанням.
5. Що є обов'язковою умовою правильності складання балансу?
6. Охарактеризуйте перший і третій тип змін в балансі під впливом господарських операцій.
7. Охарактеризуйте другий і четвертий тип змін в балансі під впливом господарських операцій.
8. Наведіть приклади чотирьох типів змін в балансі.

Нотатки

Лекція 4

Тема: Рахунки бухгалтерського обліку

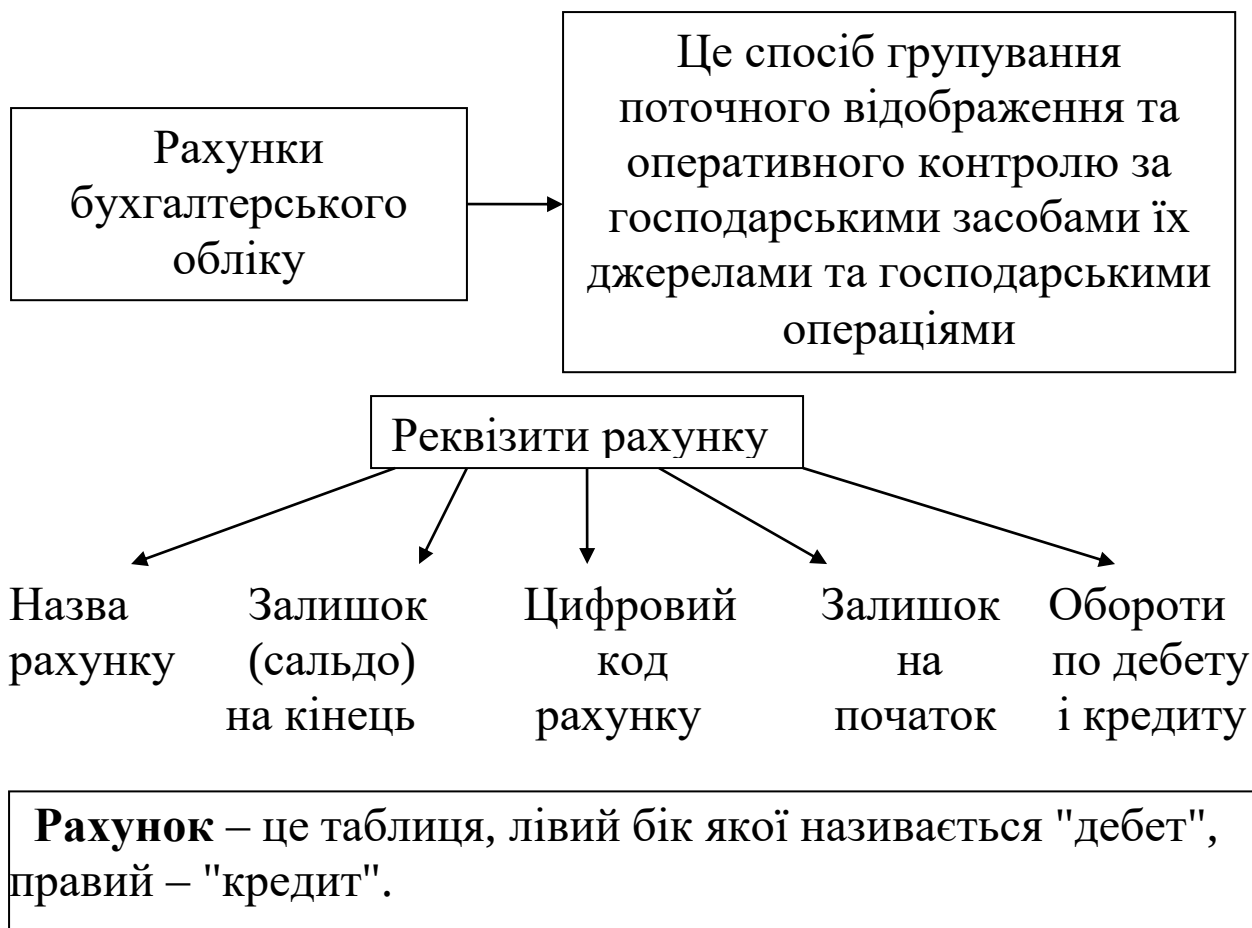
1. Поняття про рахунки, їх будова і призначення.
2. Рахунки активні, пасивні і активно-пасивні.
3. Взаємозв'язок між рахунками і балансом.

Рекомендована література:

- 1) Бутинець Ф.Ф. “Теорія бухгалтерського обліку”, с. 122-134.
- 2) Грабова Н.М. “Теорія бухгалтерського обліку”, с.48-51,61-67
- 3) Ткаченко Н.М. “Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України”, с. 47-50.

Ключові поняття: рахунки бухгалтерського обліку, реквізити рахунку, відкрити рахунок, сальдо, оборот; активні, пасивні і активно-пасивні рахунки.

1. Поняття про рахунки, їх будова і призначення.

Запис на рахунках починається з відкриття їх.

Відкрити рахунок – це вказати його назву і записати в нього з балансу початковий стан коштів або джерел формування їх, тобто залишок їх, або **сальдо** (італ. Saldo – розрахунок, залишок).

Схема рахунку →	Дт	30 "Каса"	Кт
	С-до на початок		
	Обороти по Дт	Обороти по Кт	
	С-до на кінець		

Завдання :

На 1 січня 200 п.р. залишок за балансом на рахунку „Поточні рахунки в національній валюті „ становив 5000 грн. і цього ж дня було здійснено такі господарські операції:

- 1) Надійшли кошти на поточний рахунок у національній валюті за реалізацію продукції 1500 грн.;
- 2) перераховано з поточного рахунку кошти в національній валюті до державного бюджету 850 грн.

Відтворіть стан і зміни коштів на поточному рахунку в національній валюті.

2. Рахунки активні, пасивні і активно-пасивні.

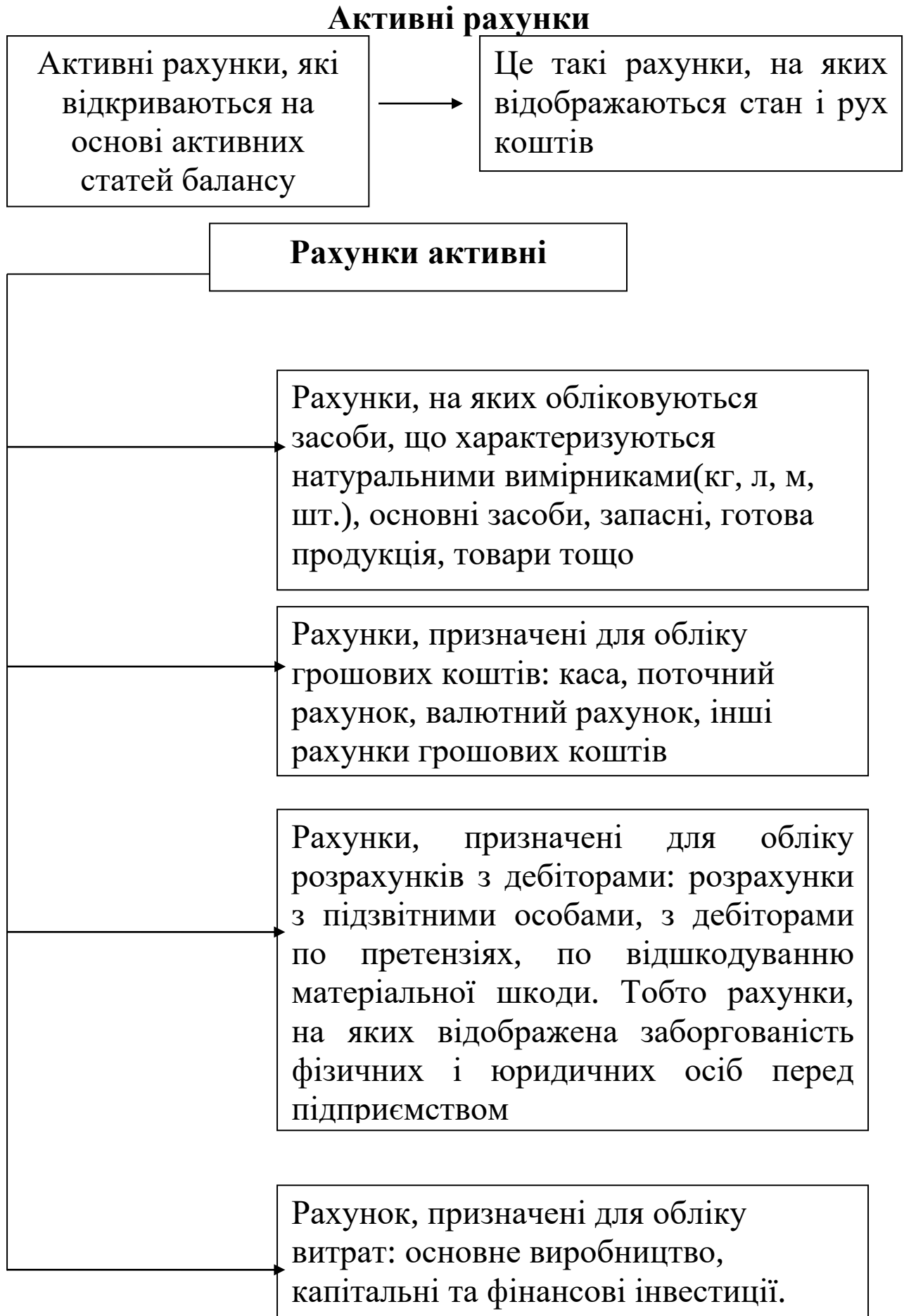

СХЕМА АКТИВНОГО РАХУНКУ

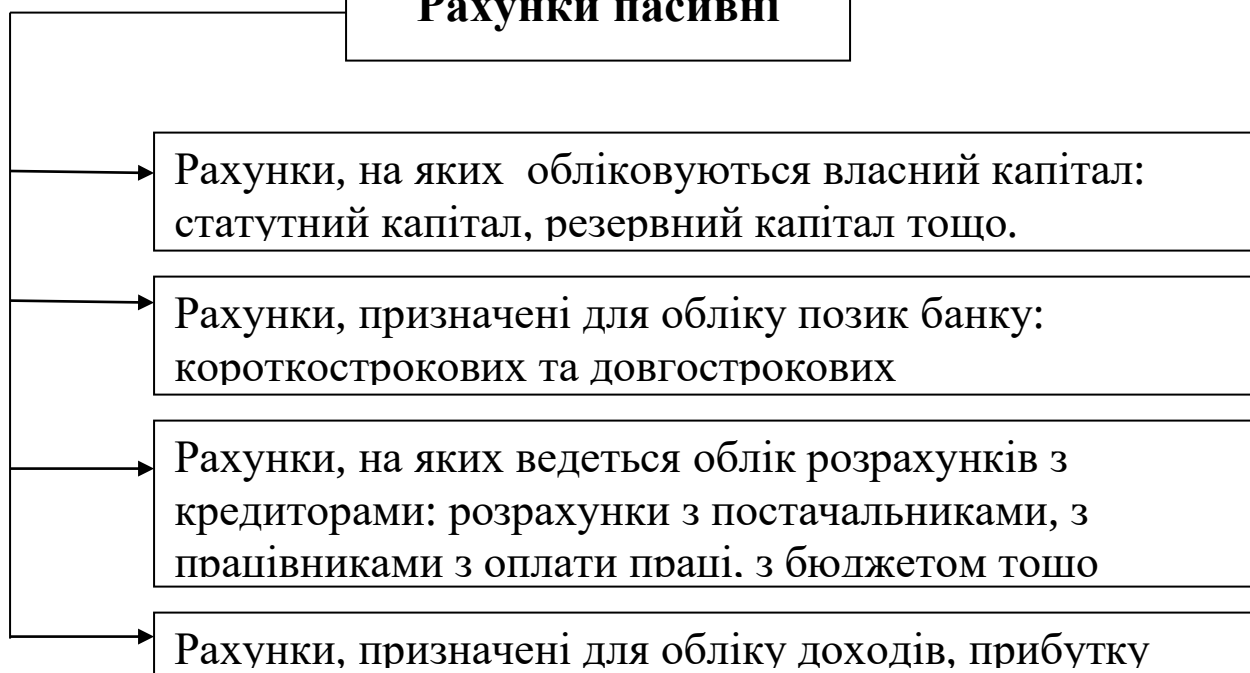
Дебет (Д ^т)	(назва рахунку)	Кредит (К ^т)
Залишок (сальдо) господарських засобів на початок звітного періоду (Сп)		Господарські операції, які викликають зменшення господарських засобів в звітному періоді (-)
Господарські операції, які викликають збільшення господарських засобів в звітному періоді (+)		
Сума господарських операцій складає оборот по дебету рахунку за звітний період (Од)		Сума господарських операцій складає оборот по кредиту рахунку за звітний період. (Ок)
Залишок на кінець звітного періоду дорівнює залишку на поч. звітного періоду + оборот по дебету – оборот по кредиту. (Ск)		

Сальдо в активних рахунках завжди дебетове

сальдо на кінець за дебетом = сальдо на початок періоду за дебетом + оборот за дебетом - оборот за кредитом

$$Ск = Сп + Од - Ок$$

Рахунки пасивні

Пасивні рахунки, які відкриваються на основі пасивних статей балансу

Це такі рахунки, на яких відображаються стан і рух джерел засобів

СХЕМА ПАСИВНОГО РАХУНКУ

Дебет (Дт)	(назва рахунку)	Кредит (Кт)
Господарські операції, які викликають зменшення джерел господарських засобів в звітному періоді (-)		Залишок (сальдо) джерел господарських засобів на початок звітного періоду (Сп)
		Господарські операції, які викликають збільшення джерел господарських засобів в звітному періоді (+)
Сума господарських операцій складе оборот по дебету рахунку за звітний період (Од)		Сума господарських операцій складе оборот по кредиту рахунку за звітний період (Ок)
		Залишок на кінець звітного періоду дорівнює залишку на початок звітного періоду + оборот по кредиту - оборот по дебету. (Ск)

Сальдо в пасивних рахунках завжди кредитове

сальдо на кінець за кредитом = сальдо на початок періоду за кредитом + оборот за кредитом - оборот за дебетом

$$Ск = Сп + Ок - Од$$

Активно-пасивні рахунки

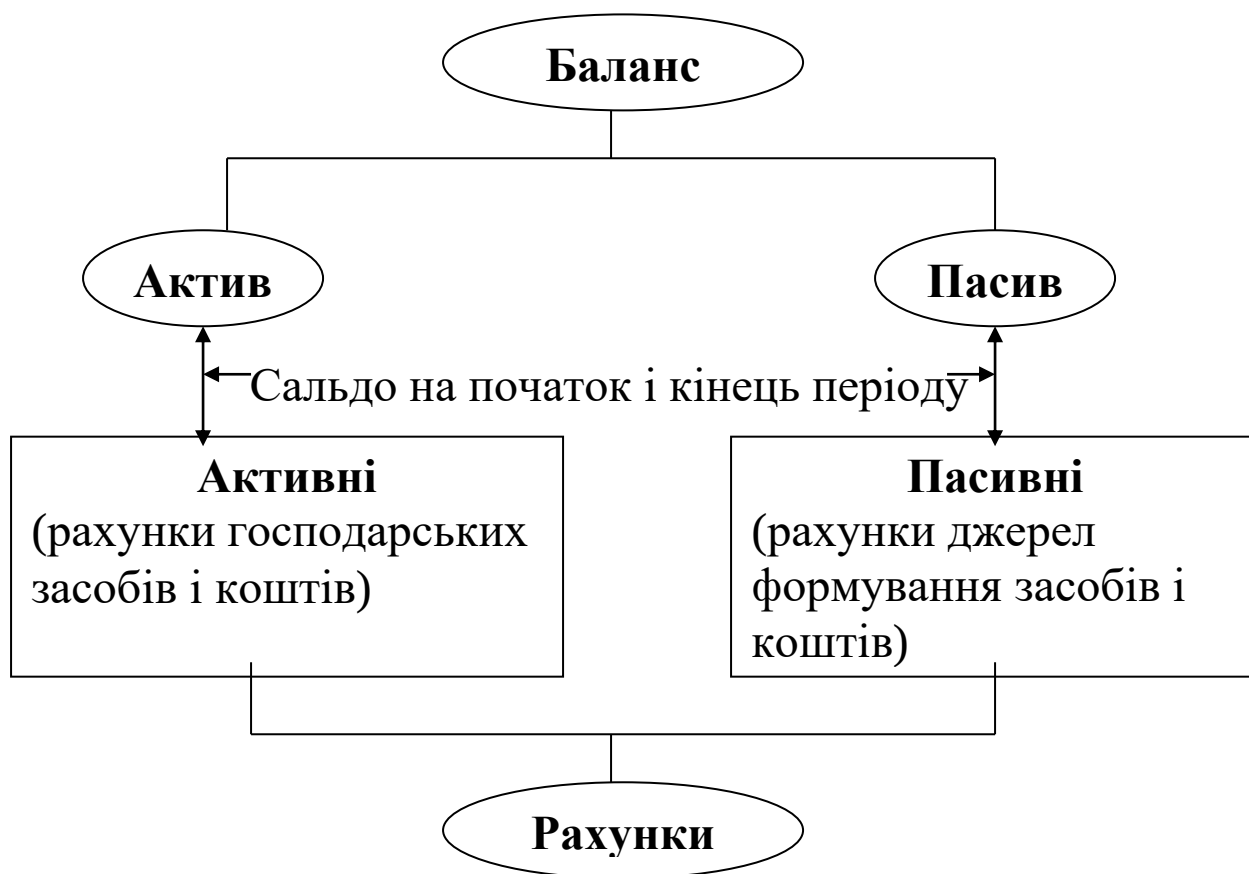
Це такі рахунки, на яких відображаються стан і рух засобів та джерела їх утворення, сальдо може бути і по дебету, і по кредиту

СХЕМА АКТИВНО-ПАСИВНОГО РАХУНКУ

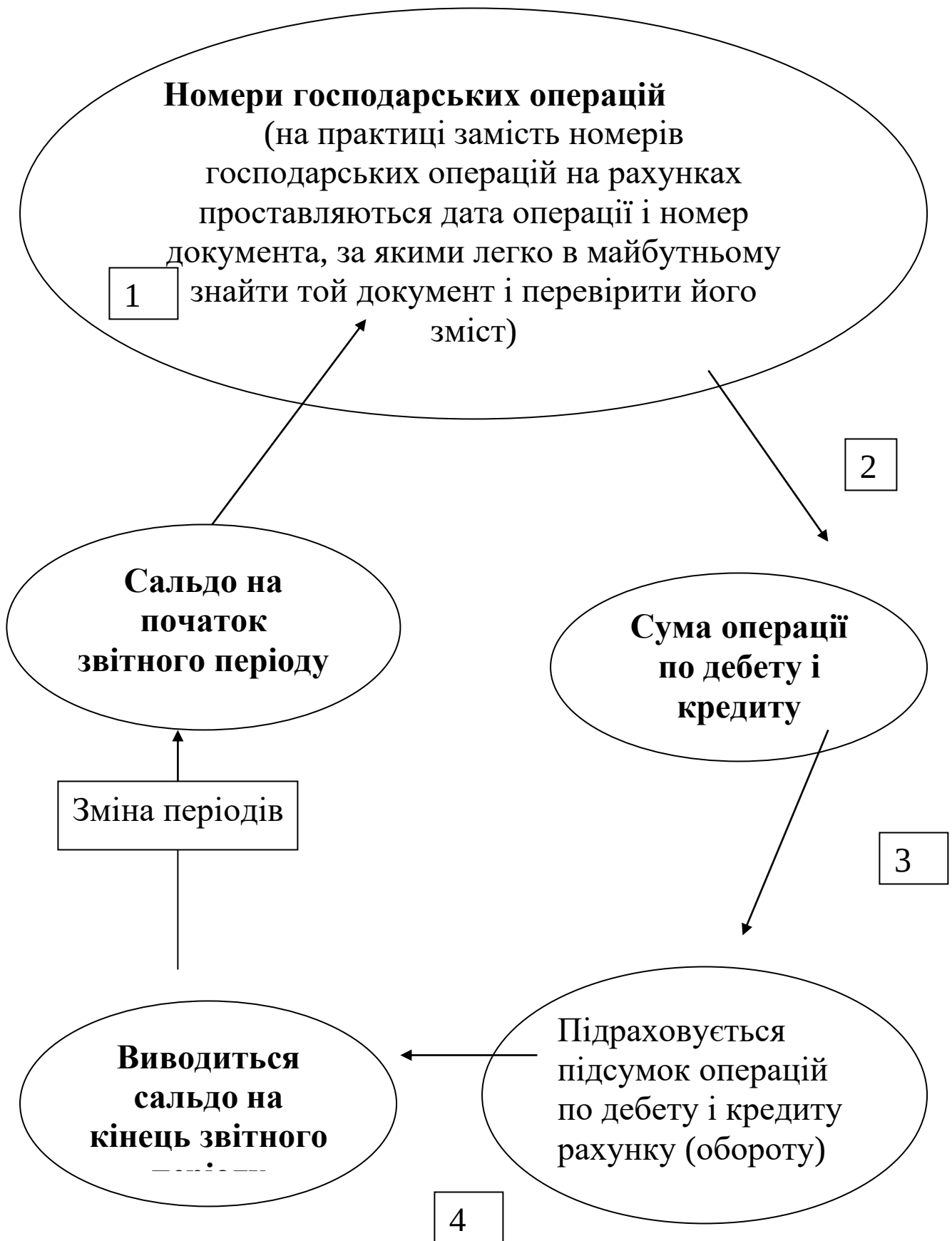
Дебет (Д ^т)	(назва рахунку)	Кредит (К ^т)
Сальдо на початок (Сп)		Сальдо на початок (Сп)
Збільшення господарських засобів і зменшення джерел засобів		Зменшення господарських засобів і збільшення джерел засобів
Оборот (Од)		Оборот (Ок)
Сальдо на кінець (Ск)		Сальдо на кінець місяця (Ск)

3. Взаємозв'язок між рахунками і балансом.

Обов'язкові показники рахунку

1. Дайте визначення рахункам бухгалтерського обліку.
2. Назвіть реквізити бухгалтерського рахунка.
3. Що означає „відкрити рахунок”?
4. Що таке сальдо і оборот рахунка?
5. Які рахунки відносяться до активних?
6. Як визначити сальдо в активному рахунку?
7. Які рахунки відносяться до пасивних?
8. Як визначити сальдо в пасивному рахунку?
9. Дайте характеристику активно – пасивним рахункам.
10. Поясніть взаємозв'язок між рахунками і балансом.

Нотатки

[illegible]

Лекція 5

Тема: Подвійний запис операцій на бухгалтерських рахунках

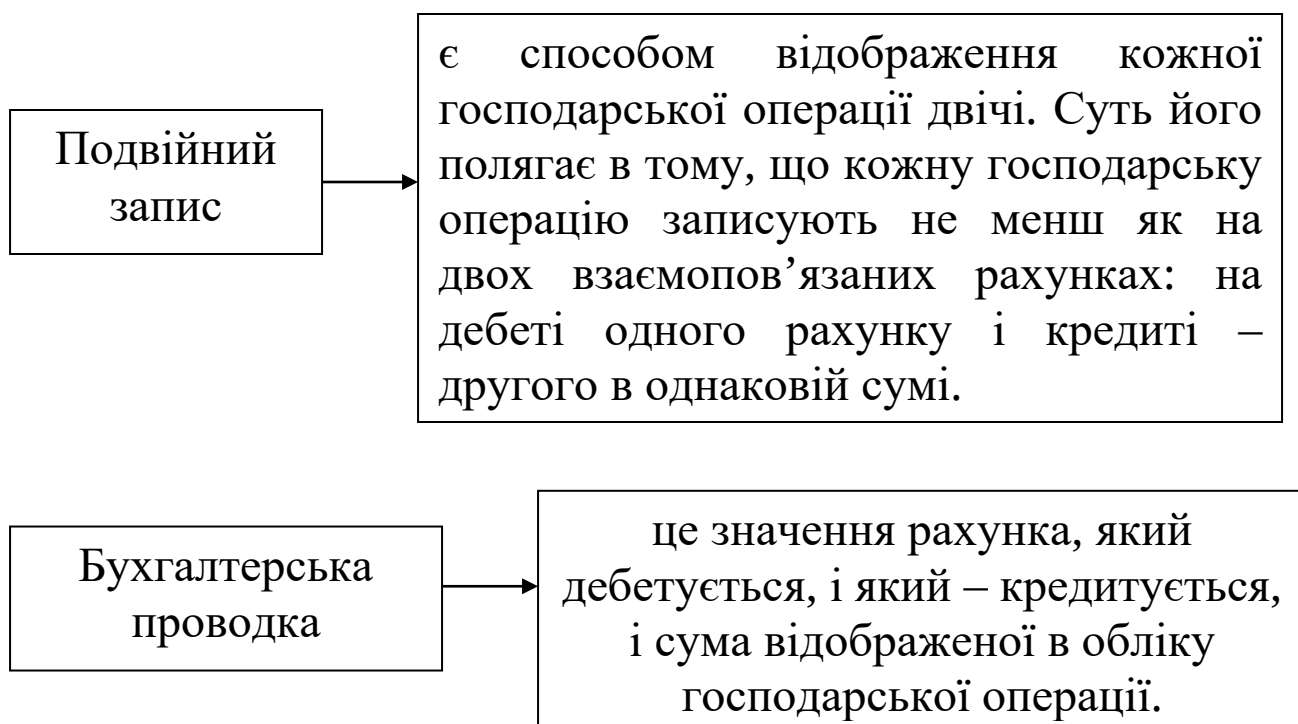
1. Подвійний запис.
2. Кореспонденція рахунків.
3. Синтетичні і аналітичні рахунки.

Рекомендована література:

- 1) Грабова Н.М. „Теорія бухгалтерського обліку”
- 2) Ткаченко Н.М. “Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України” с. 50-54.

Ключові поняття: подвійний запис, бухгалтерська проводка, кореспонденція рахунків, прості і складні бухгалтерські проводки, синтетичні і аналітичні рахунки, синтетичний і аналітичний облік, субрахунки.

1. Подвійний запис.

Приклад 1: З поточного рахунку в касу отримано 500 грн. Записати бухгалтерську проводку.

Рахунок „Поточний рахунок”	
Дебет	Кредит
Сальдо	1) 500 (-)

Рахунок „Каса”	
Дебет	Кредит
Сальдо 1) 500 (+)	

Бухгалтерська проводка:

Д-т рах. „Каса”	500 грн.
К-т рах. „Поточний рахунок”	500 грн.

Приклад 2: З каси виплачена заробітна плата працівникам в сумі 1000 грн. Записати бухгалтерську проводку.

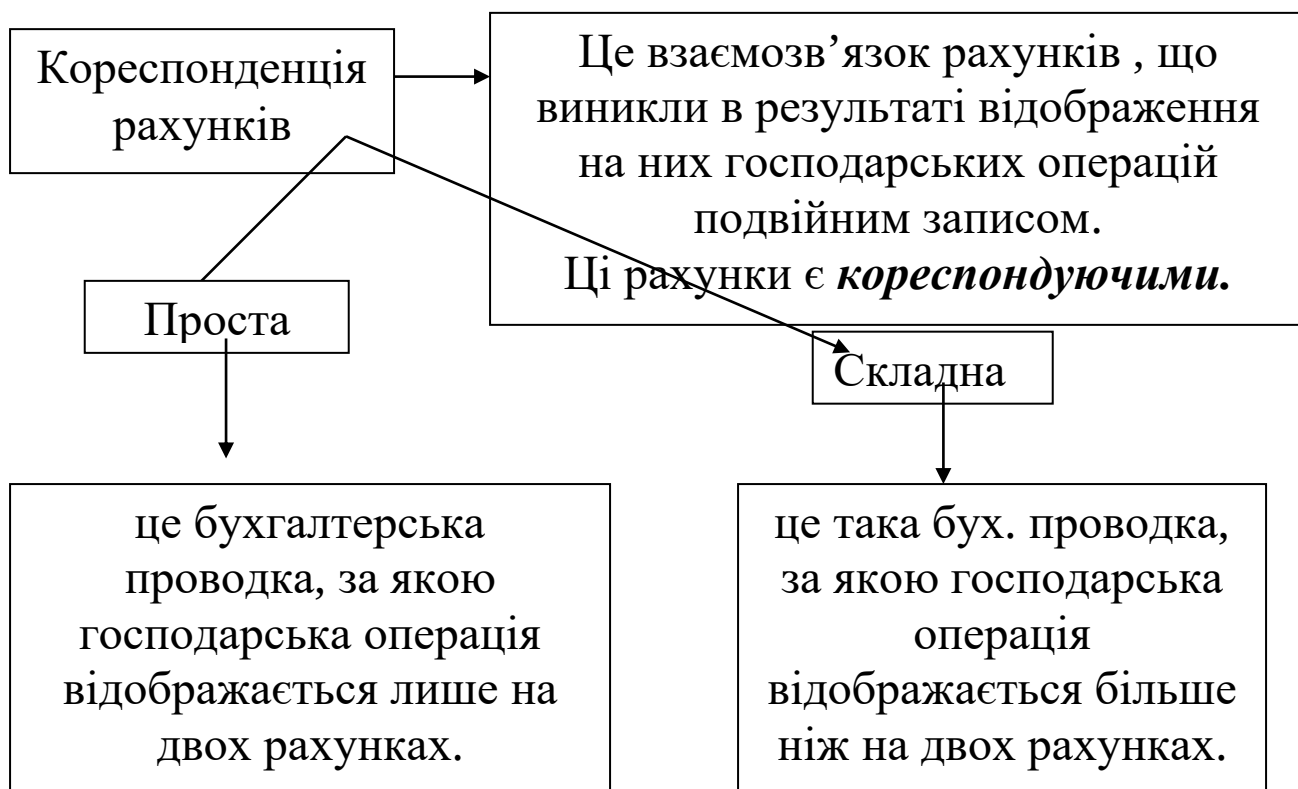
Дебет	«Каса»	Кредит
Сальдо	2) 1000 (-)	

Дебет	„Розрахунки по оплаті праці”	Кредит
2) 1000 (-)	Сальдо	

Бухгалтерська проводка:

Д-т рах. „Розрахунки по оплаті праці”	1000 грн.
К-т рах. „Каса”	1000 грн.

2. Кореспонденція рахунків

Порядок відображення операція на рахунках

1. Прочитати господарську операцію.
2. Осмислити її зміст (зміст господарської операції підказує, які це будуть рахунки).
3. Встановити, на яких рахунках буде відображатися господарська операція.
4. Встановити, які це рахунки по відношенню до балансу (активні, пасивні, активно-пасивні). Якщо активний рахунок, то по Д-ту збільшення, а по К-ту – зменшення, а якщо пасивний, то по Д-ту – зменшення, по К-ту збільшення.
5. Прочитати ще раз господарську операцію.
6. Відобразити господарську операцію на рахунках, з допомогою принципу подвійного запису.

Приклад 3: <i>Витрачено у виробництві на виготовлення продукції: Сировини і матеріалів</i>		1200 грн.
	<i>Палива</i>	300 грн.
<i>Разом</i>		1500 грн.

Записати бухгалтерську проводку.

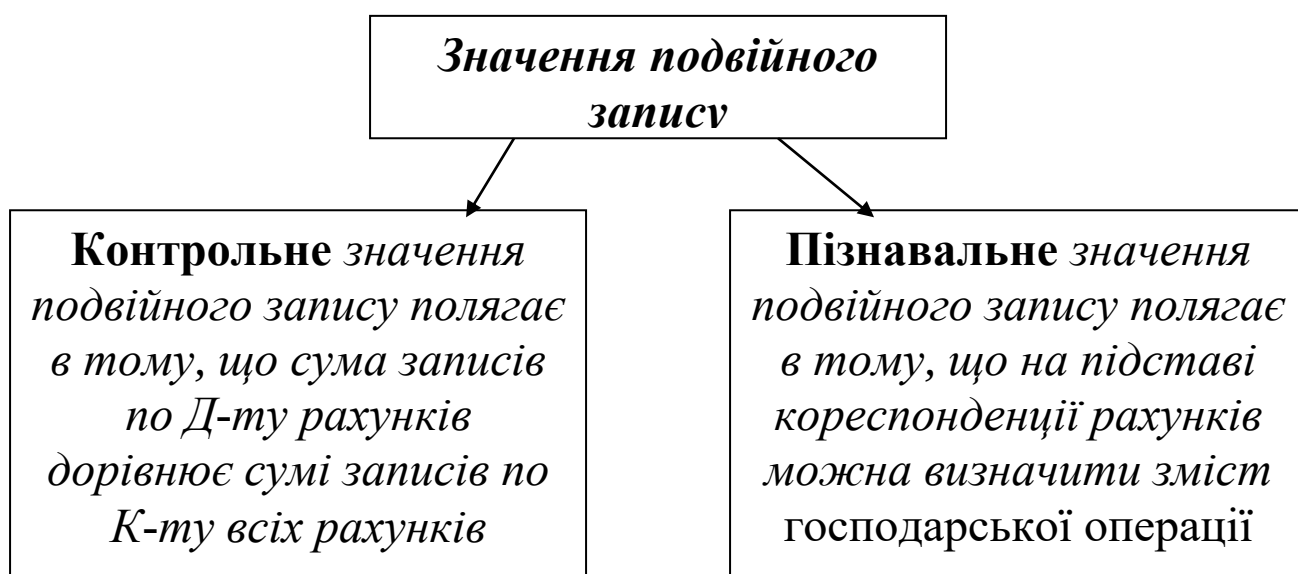
Д-т „Матеріали” К-т	
Сальдо	3) 1200

Д-т „Паливо” К-т	
Сальдо	3) 300

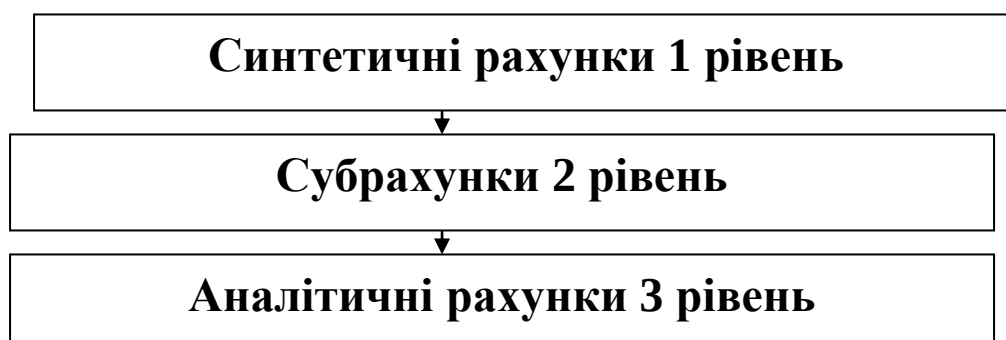
Д-т „Вир-во” К-т	
Сальдо	3) 1500

Складна бухгалтерська проводка:

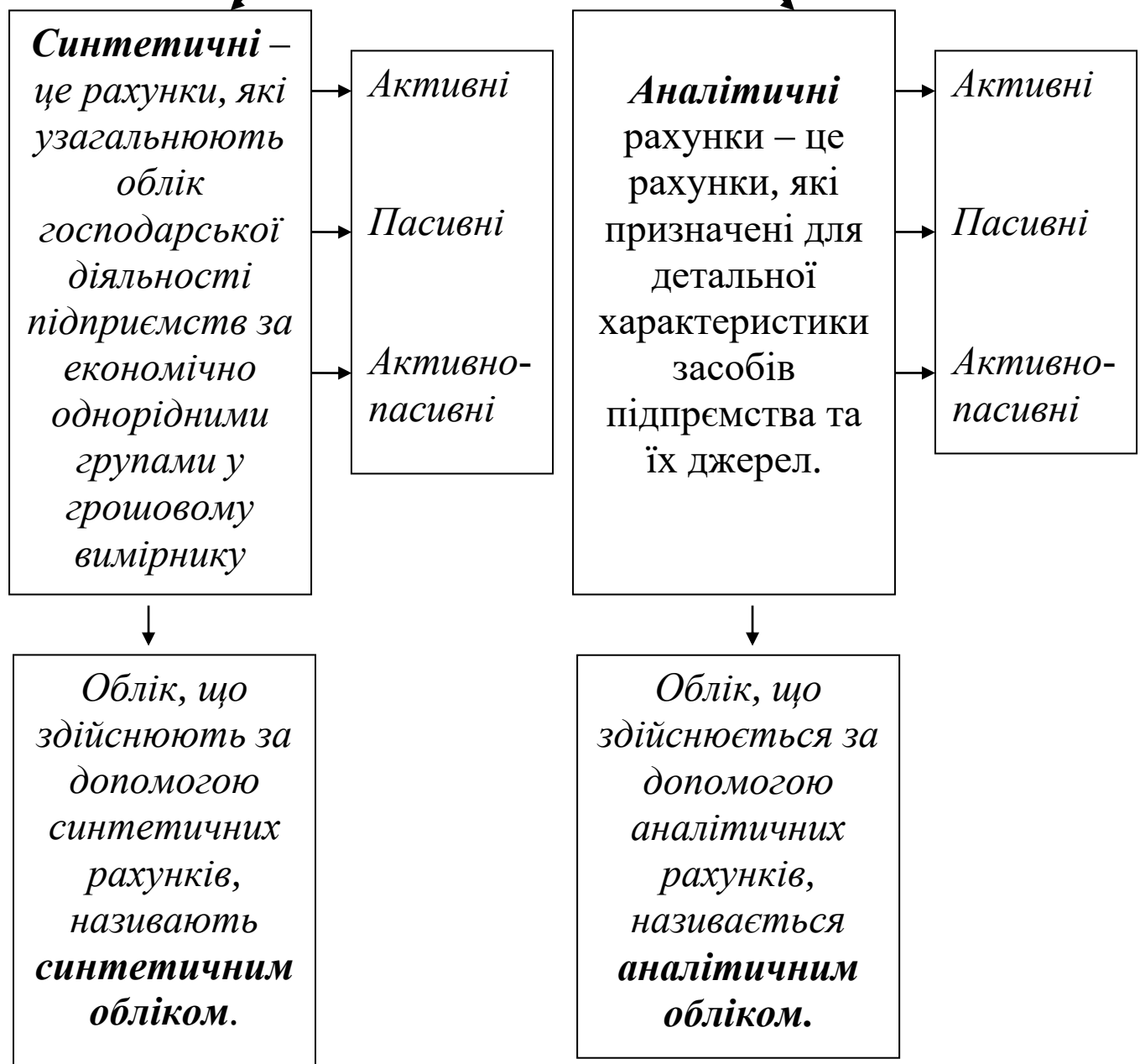
- Д-т „Виробництво”
К-т „Паливо” 300 грн.
- Д-т „Виробництво”
К-т „Матеріали” 1200 грн.

4. Синтетичні і аналітичні рахунки

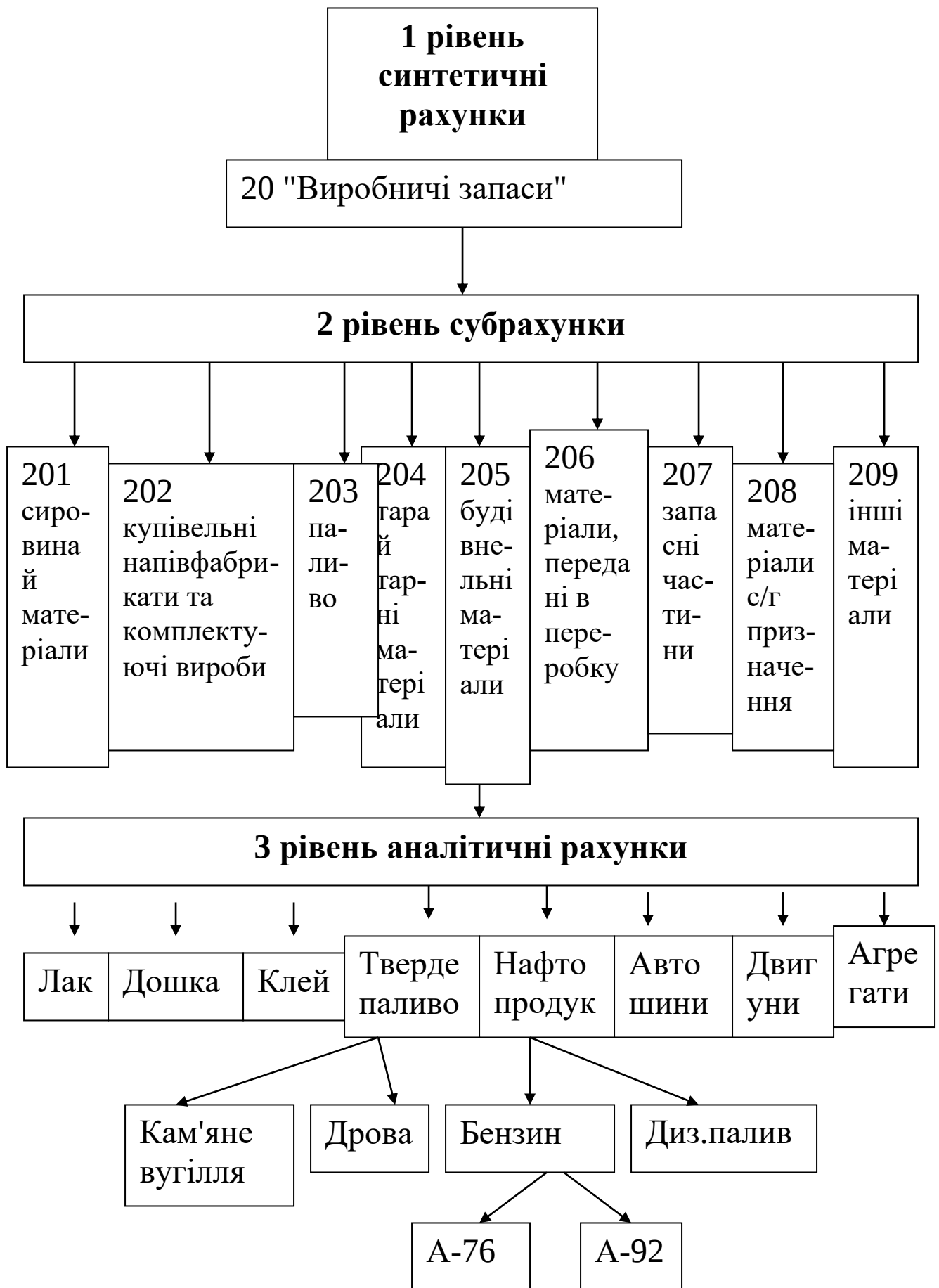

**За способом групування та узагальнення
облікових даних відокремлюють такі
бухгалтерські рахунки**

Субрахунки – це більш детальний облік ніж синтетичний рахунок, але менш детальні ніж аналітичні, тобто це проміжна облікова ланка між синтетичними і аналітичними рахунками.

Вертикальна структура бухгалтерського обліку

1. Що таке подвійний запис на рахунках?
2. Дайте визначення бухгалтерській проводці. Наведіть приклад.
3. Що таке кореспонденція рахунків?
4. Яка різниця між простою і складною кореспонденцією?
5. Який порядок відображення операцій на рахунках?
6. Яке значення має подвійний запис?
7. Що таке синтетичні і аналітичні рахунки?
8. Чим відрізняються субрахунки від синтетичних і аналітичних рахунків?
9. Наведіть приклад вертикальної структури бухгалтерського обліку.

Нотатки

[illegible]

Лекція 6

Тема: Оборотні відомості

1. Оборотна відомість по синтетичних рахунках.
2. Оборотна відомість по аналітичних рахунках.
3. Шахова оборотна відомість.

Рекомендована література:

- 1) Грабова Н.М. “Теорія бухгалтерського обліку”, с. 67-76

Ключові поняття: оборотна відомість по синтетичних рахунках, оборотна відомість по аналітичних рахунках, шахова оборотна відомість.

1. Оборотна відомість по синтетичних рахунках.

Оборотна відомість-це узагальнення господарських операцій, відображених на рахунках, з метою отримання інформації про наявність і зміни ресурсів підприємства та джерел їх формування, а також для перевірки правильності облікових записів і складання якісної звітності.

По синтетичних
рахунках

По аналітичних
рахунках

Оборотна відомість по синтетичних рахунках використовуються для:

- узагальнення даних поточного бухгалтерського обліку з метою перевірки повноти і правильності облікових записів і складання балансу;
- отримання узагальненої інформації про наявність і зміни господарських ресурсів та джерел їх формування, необхідної для управління діяльністю господарства.

Схема оборотної відомості по синтетичних рахунках

Оборотна відомість за синтетичними рахунками за січень_р.							
№ рахун-ка	Назва рахунка	Залишок на початок місяця		Оборот за місяць		Сальдо на кінець місяця	
		Д-т	К-т	Д-т	К-т	Д-т	К-т
	Разом						

Контрольне значення оборотних відомостей по синтетичних рахунках ґрунтується на одержані в них трьох пар рівних між собою підсумків

Рівність підсумків першої пари граф, тобто дебетових і кредитових залишків на рахунках на початок місяця, зумовлена рівністю підсумків активу і пасиву балансу, який є підставою для запису початкових залишків на активних і пасивних рахунках.	Рівність підсумків другої пари граф, тобто оборотів по дебету і кредиту, зумовлена подвійним записом операцій, згідно з яким кожна операція в однаковій сумі записується по дебету і кредиту різних рахунків.	Третя рівність (тобто підсумки залишків по дебету і кредиту рахунків на кінець місяця) зумовлена двома попередніми рівностями: якщо початкові залишки на рахунках рівні між собою, а також рівні суми оборотів, то і залишки активних і пасивних рахунків на кінець місяця в підсумку повинні бути рівні між собою.
--	---	---

2. Оборотна відомість по аналітичних рахунках.

Схема оборотної відомості по аналітичних рахунках.

Назва аналіт. рахун.	Од. вимір.	Ціна	Залишок на початок місяця		Оборот за місяць		Сальдо на кінець місяця	
			К-сть	Сума	К-ть	Σ	К-сть	Сума
Разом								

Відмінності між оборотними відомостями по синтетичних і по аналітичних рахунках

1. Тільки по синтетичних рахунках щомісячно складають одну оборотну відомість, а по аналітичних рахунках - по кожній групі рахунків, що ведуться до відповідного синтетичного рахунка.

2. Аналітичний облік товарно-матеріальних цінностей ведеться як в натуральних, так і в грошовому вимірниках, а синтетичний тільки в грошовому.

3. На відміну від оборотної відомості по синтетичних рахунках оборотні відомості по рахунках аналітичного обліку не мають трьох пар рівних між собою підсумків.

4. Підсумки оборотів і залишків по аналітичних рахунках повинні дорівнювати оборотам по дебету і кредиту, а також залишку синтетичного рахунка, який їх об'єднує.

Оборотна відомість по аналітичних рахунках використовуються для:

- узагальнення даних аналітичного обліку з метою перевірки правильності облікових записів;
- одержання інформації, необхідної для оперативного керівництва.

Схема шахової оборотної відомості.

Кредит Дебет	Сальдо на початок		Назва рахунку1	Назва рахунку	Назва рахунку	Назва рахунку	Назва рахунку	Назва рахунку	Назва рахунку	Назва рахунку	Назва рахунку	Оборо т по Дт	Сальдо на кінець	
	Дт	Кт											Дт	Кт
Назва рахуну 1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
Оборот по Кт	X	X											X	X
Сальдо разом			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		

Основною перевагою шахової оборотної відомості є наявність в ній кореспондуючих рахунків, що дає змогу аналізувати господарські обороти і використовувати облікову інформацію для оперативного керівництва і контролю, а також для перевірки правильності кореспондуючих рахунків.

Основним недоліком шахової оборотної відомості є громіздкість документа і можливість здійснення помилки при великій кількості записів у ній здійснених операцій.

1. Що таке оборотна відомість?
2. Для чого використовуються оборотні відомості по синтетичним рахункам?
3. У чому полягає контрольне значення оборотних відомостей по синтетичним рахункам?
4. Які відмінності між оборотними відомостями по синтетичних і по аналітичних рахункам?
5. Для чого використовуються оборотні відомості по аналітичним рахункам?
6. В чому полягають основні переваги і недоліки шахової оборотної відомості?

Нотатки

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Лекція 7

Тема: Позабалансові рахунки

1. Класифікація рахунків за призначенням і структурою.
2. Поняття позабалансових рахунків, їх призначення.

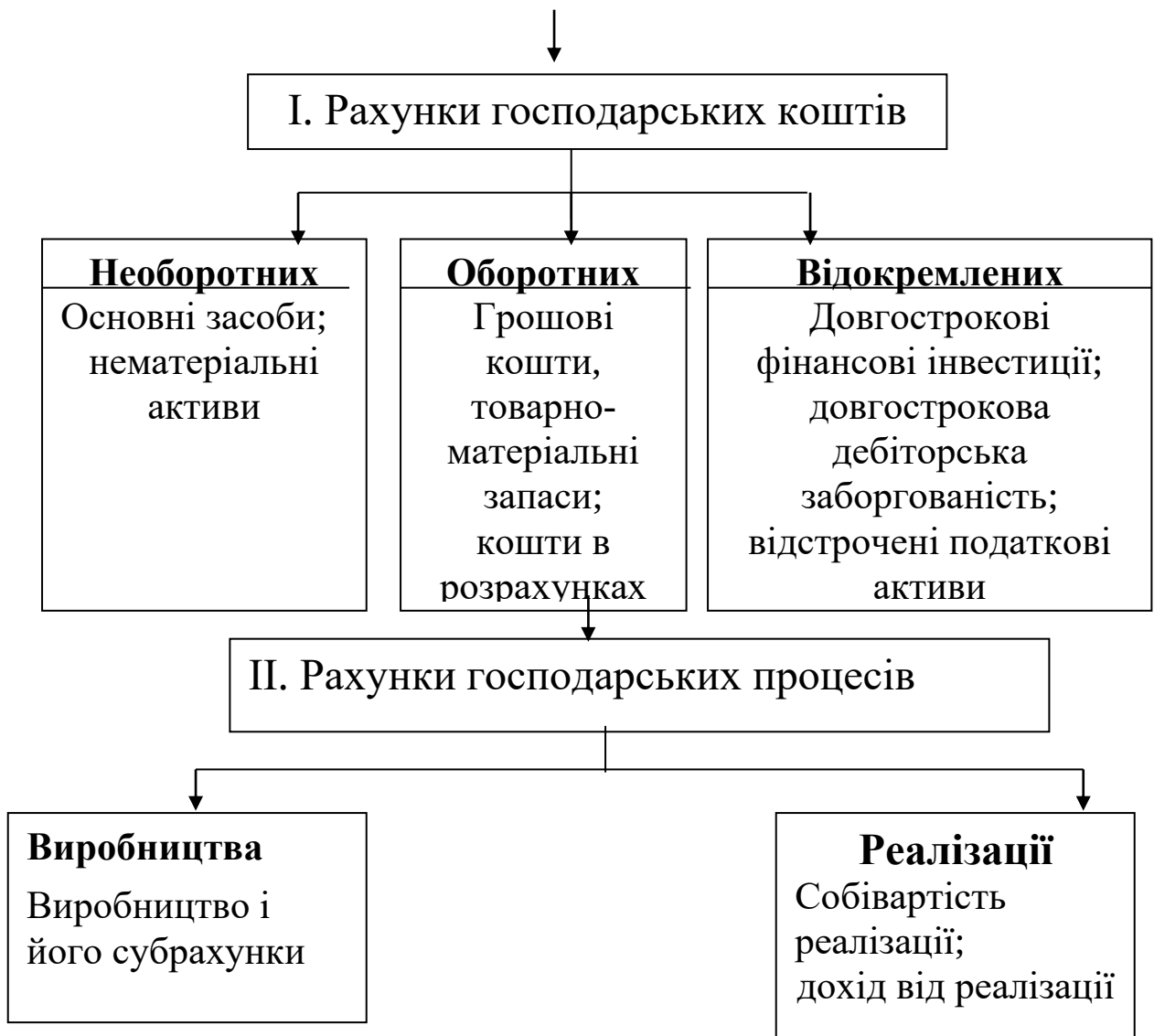
Рекомендована література:

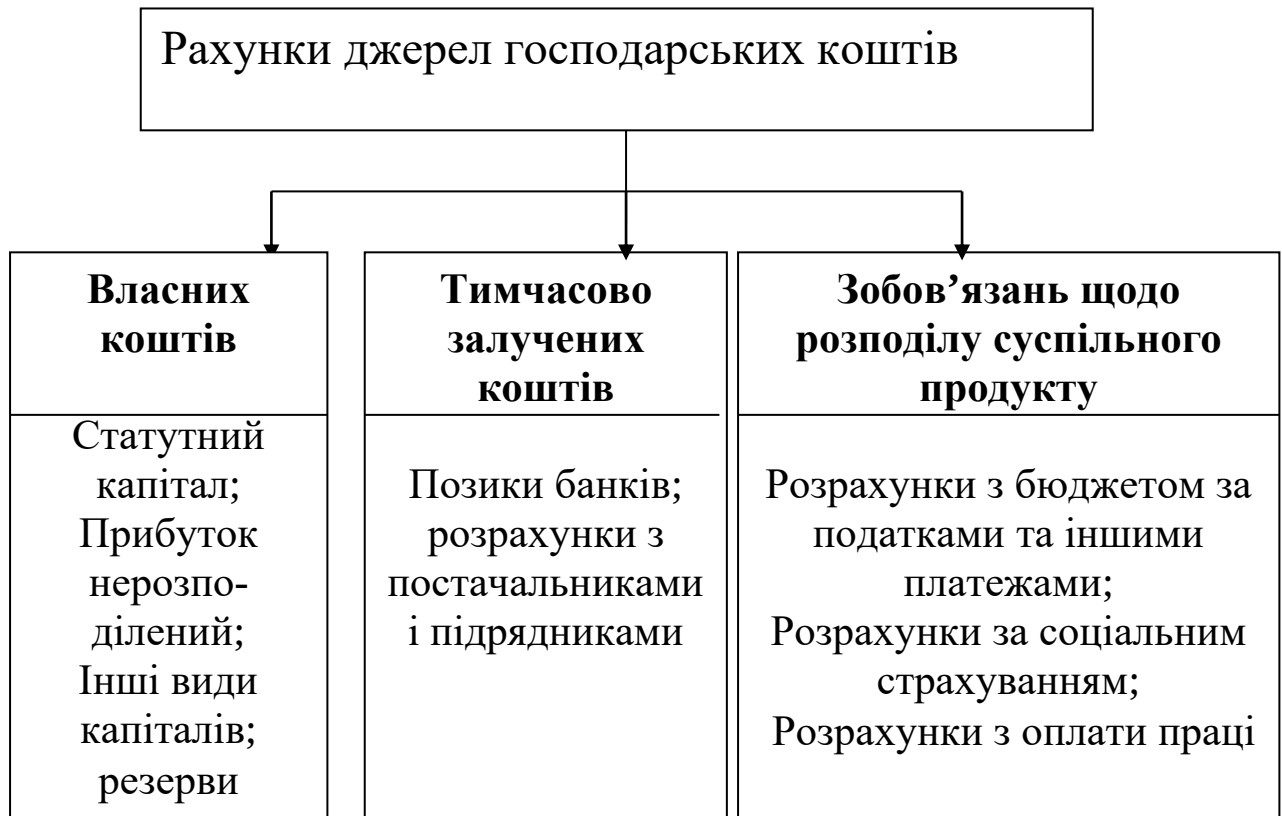
1) Грабова Н.М. “Теорія бухгалтерського обліку”

Ключові поняття: рахунки господарських коштів, господарських процесів, джерел господарських коштів, рахунки основні, регулюючі, операційні, позабалансові.

1. Класифікація рахунків за призначенням і структурою.

РАХУНКИ ЗА ЕКОНОМІЧНИМ ЗМІСТОМ

РАХУНКИ ЗА СТРУКТУРОЮ

I. Основні

Рахунки для відображення і контролю окремих видів господарських коштів і джерел їх

1. Матеріальні, або інвентарні, рахунки (для обліку товарно-матеріальних цінностей) – активні, сальдо дебетове. Аналітичний облік ведуть за найменуваннями цінностей у натурально-вартісному вираженні.
2. Грошові рахунки (для обліку коштів) – активні, сальдо дебетове. Аналітичний облік ведуть за видами еквівалентів грошових коштів і документів.
3. Рахунки капіталів і резервів (для обліку джерел коштів) – пасивні, сальдо кредитове. Аналітичний облік ведуть за видами капіталу, формами утворення їх і цільовим призначенням коштів.
4. Розрахункові рахунки (для обліку розрахункових відносин):
 - активні;
 - пасивні;
 - активно-пасивні.
5. Сальдо: або дебетове, або кредитове, або дебетове і кредитове одночасно.

II. Регулюючі

Рахунки, що регулюють оцінку статей балансу (коштів або джерел)

1. рахунки, що збільшують оцінку статей балансу (оцінку основних рахунків), наприклад рахунок “Транспортно-заготівельні витрати” збільшує вартість товарно-матеріальних цінностей.
2. Рахунки, що зменшують оцінку (контрарні):
 - активні (регулюють оцінку джерел коштів, наприклад рахунок “Прибуток, використаний у звітному періоді”);
 - пасивні (регулюють оцінку господарських коштів, наприклад рахунок “Знос основних засобів”, що регулює оцінку основних засобів)

III. Операційні

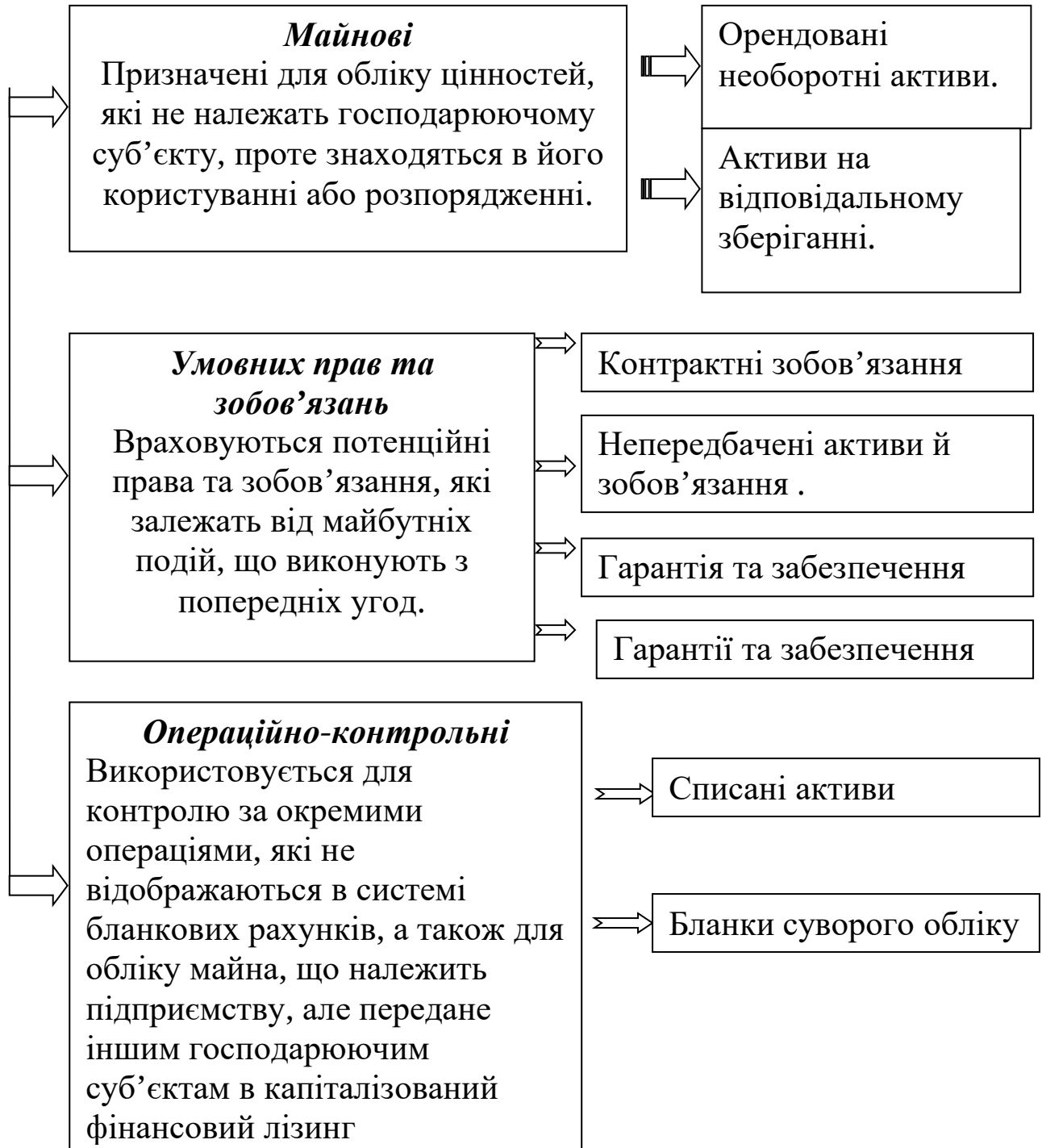
Рахунки для відображення і контролю окремих стадій процесу відтворення (кругообороту коштів)

1. Збирально-розподільні (рахунок загальновиробничих витрат, транспортно-заготівельних витрат та ін.) – активні.
2. Калькуляційні (для акумулювання різних витрат і визначення собівартості за операціями виробництва продукції – рахунок “Виробництво” та ін.) – активні.
3. Рахунки операційно-результатні, що зіставляються (для зіставлення господарських оборотів і виявлення фінансових результатів господарських процесів – рахунок “Фінансові результати”).
4. Фінансово-результатні (для відображення результату господарської діяльності підприємств – рахунок “Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)” – активно-пасивні:
 - дебетовий оборот – показує витрати, збитки і використання прибутку підприємства;
 - кредитовий – показує доходи. Зіставленням сум доходів і витрат визначають фінансовий результат.
5. Бюджетно-розподільні – для розподілу витрат між суміжними звітними періодами (витрати на поточний ремонт основних засобів, орендна плата та ін. – рахунок “Витрати майбутніх періодів”)

IV. Позабалансові

Рахунки призначені для обліку активів, які не належать даному підприємству, але тимчасово перебувають у його користуванні або на зберіганні.

Підгрупи позабалансових рахунків

Підприємство, яке прийняло активи в тимчасове користування або на зберігання, обліковує їх на **позабалансових рахунках**. Всі ці активи обліковуються на балансі тих господарств, яким вони належать.

**Відмітна особливість
позабалансових рахунків**

- не кореспондуються ні між собою, ні з балансовими рахунками,
- правило подвійного запису на них не поширюється;
- господарські операції відображаються одинарним записом

При прийнятті об'єкта на облік позабалансовий рахунок тільки дебетується (без кредитування іншого рахунка), а при списанні — кредитується (без кореспонденції з дебетом іншого рахунка).

Схема позабалансових рахунків

Дебет	Кредит
Сальдо — вартість активів, що тимчасово перебувають у господарстві (але не належать йому)	Оборот — повернення об'єктів, що тимчасово перебували у господарстві, їх власникам або списання інших об'єктів, що не відображаються в балансі (—)
Оборот — прийняття на облік об'єктів, що надійшли в тимчасове користування або на зберігання, а також інших об'єктів, що не відображаються в балансі (+)	

Клас 0. Позабалансові рахунки

(використовуються в усіх видах діяльності)

01 "Орендовані необоротні активи"	За видами активів
02 "Активи на відповідальному зберіганні"	021 "Обладнання, прийняте для монтажу", 022 „Матеріали, прийняті для переробки” 023 „Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні” 024 „Товари, прийняті на комісію” 025 „Майно в довірчому управлінні”
03 "Контрактні зобов'язання"	За видами зобов'язань
04 „Непередбачені активи й зобов'язання”	041 „Непередбачені активи” 042 „Непередбачені зобов'язання”
05 „Гарантії та забезпечення надані ”	За видами гарантій та забезпечень наданих
06 "Гарантії та забезпечення одержані"	За видами гарантій та забезпечень отриманих
07 "Списані активи"	071 „Списана дебіторська заборгованість” 072 „Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей”
08 "Бланки суворого обліку"	За видами бланків

Ознаки класифікації рахунків

1. Як класифікують рахунки за економічним змістом?
2. Що відносять до рахунків господарських коштів?
3. Що відносять до рахунків господарських процесів?
4. Що відносять до рахунків джерел господарських коштів?
5. Як класифікують рахунки за структурою?
6. Які рахунки можна віднести до основних?
7. Як поділяються регулюючі рахунки?
8. Як поділяються операційні рахунки?
9. Що таке позабалансові рахунки?
10. На які підгрупи поділяються позабалансові рахунки?
11. Яка відмінна особливість позабалансових рахунків?
12. Назвіть види позабалансових рахунків.

Нотатки

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Лекція 8

Тема: План рахунків бухгалтерського обліку, його призначення і будови.

1. План рахунків бухгалтерського обліку.
2. Економічний зміст і призначення окремих класів рахунків.

Рекомендована література:

- 1) Бутенець Ф.Ф. “Теорія бухгалтерського обліку” с. 211-219
- 2) Грабова Н.М. “Теорія бухгалтерського обліку” с. 131-148
- 3) Ткаченко “Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України” с. 71-85

Ключові поняття: план рахунків, побудова плану рахунків, клас 1 “Необоротні активи”, клас 2 “Запаси”, клас 3 “Грошові кошти, розрахунки та інші активи”, клас 4 “Власний капітал і забезпечення зобов’язань”, клас 5 “Довгострокові зобов’язання”, клас 6 “Поточні зобов’язання”, клас 7 “Доходи і результати діяльності”, клас 8 “Втрати за елементами”, клас 9 “Витрати діяльності”, клас 0 “Збалансовані рахунки”

1. План рахунків бухгалтерського обліку.

Значення Плану рахунків:

- Створюється правова база чіткої регламентації в організації керівництвом бухгалтерського обліку
- Спрощується ведення бухгалтерського обліку завдяки типізації відображення в обліку однорідних господарських операцій. Завдяки цьому надаються широкі можливості у впровадженні автоматизації всіх ділянок бухгалтерського обліку

План рахунків

Систематизований перелік синтетичних рахунків і субрахунків (рахунків II порядку), необхідних для відображення узагальнених даних господарської діяльності підприємства

План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та інструкція щодо його застосування, затв. Наказом МФУ № 291 від 30.11.99

Повинні застосувати і дотримуватися всі підприємства і організації незалежно від їх організаційно-правової форми власності, виду діяльності (крім банків і бюджетних установ)

Призначення рахунків бухгалтерського обліку – максимально за допомогою субрахунків відобразити відповідні статті балансу підприємства та іншу фінансову інформацію

Побудова Плану рахунків

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)		Сфера застосування
Код	Назва	Код	Назва	

Побудова Плану рахунків

Рахунки класів 0-7	Обов'язкові для всіх підприємств
Рахунки класу 8	Можуть вести для обліку витрат: • суб'єкти малого підприємства або інші організації, діяльність яких не спрямована на ведення комерційної діяльності (без використання рахунків класу 9) • інші підприємства за власним рішенням
Рахунки класу 9	Ведуть усі підприємства, крім підприємств, яким дозволено використання рахунків для обліку витрат тільки класу 8

Назва класу рахунків	Призначення класу рахунків	Приклади рахунків
Клас 1 “Необоротні активи”	Для обліку довгострокових інвестицій підприємства в матеріальні, нематеріальні і фінансові активи.	10 “Основні засоби”, 12 “Нематеріальні активи”, 13 “Знос необоротних активів”, 14 “Довгострокові фінансові інвестиції”, 15 “Капітальні інвестиції”
Клас 2 “Запаси”	Для обліку оборотних матеріальних активів, що знаходяться в різних операційних циклах підприємства	20 “Виробничі запаси” 22 “Малоцінні і швидкозношувані предмети (МШП)”, 23 “Виробництво”, 26 “Готова продукція”, 28 “Товари” та ін.
Клас 3 “Грошові кошти, розрахунки та інші активи”	Для обліку оборотних фінансових активів, а також витрат майбутніх періодів	30 “Каса”, 31 “Рахунки в банках”, 33 “Інші кошти”, 36 “Резерв сумнівних боргів”, та ін.

Клас 4 “Власний капітал і забезпечення зобов’язань”	Об’єднуються в дві групи: I-ша (40 - 46) - для обліку величини власного капіталу підприємства II - для обліку джерел фінансування майбутніх витрат і платежів	40 “Зареєстрований капітал”, 41 “Капітал у дооцінці”, 42 “Додатковий капітал”, 43 “Резервний капітал”, 44 “Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)” 47 “Забезпечення майбутніх витрат і платежів”, 48 “Цільове фінансування і цільові надходження”
Клас 5 “Довгостро-кові зобов’язання”	Для обліку зобов’язань, які виникають у підприємства протягом операційного циклу діяльності строком погашення більше 12 місяців після дати балансу.	50“Довгострокові позики”, 51“Довгострокові векселі видані”, 52“Довгострокові зобов’язання з оренди”, 54“Відстрочені податкові зобов’язання” та ін.
Клас 6 “Поточні зобов’язання”	Для обліку зобов’язань, які будуть погашені у звичайному порядку діяльності підприємства протягом 12 місяців від дати балансу.	60 “Короткострокові позики”, 63 “Розрахунки з постачальниками і підрядчиками”, 64 “Розрахунки по податках і платежах”, та ін.
Клас 7 “Доходи і результати діяльності” і Клас 9 “Витрати діяльності”	Для складання Звіту про фінансові результати, тому для кожної статті Звіту передбачено окремий рахунок	70 “Доходи від реалізації”, 71 “Інший операційний дохід”, 72 “Дохід від участі в капіталі”, 90 “Собівартість реалізації”,

		91 “Загальновиробничі витрати”, 92 “Адміністративні витрати”, 93 “Витрати на збут” та ін.
Клас 8 “Втрати за елементами”	Для відображення витрат за елементами. Підприємства можуть одночасно використовувати рахунки класів 8 і 9, що дасть змогу системно одержувати необхідну інформацію.	80 “Матеріальні витрати”, 81 “витрати на оплату праці”, 82 “Відрахування на соціальні заходи”, 83 “Амортизація”, 84 “Інші операційні витрати” та ін.
Клас 0 “Збалансовані рахунки”	Для обліку активів, які не належать підприємству, а також умовних зобов’язань, одержаних і виданих забезпечень.	01 “Орендовані необоротні активи”, 02 “Активи на відповідальному зберіганні”, 05 “Гарантії і забезпечення видані”, 06 “Гарантії і забезпечення та ін.

Контрольні запитання і завдання

1. Що таке план рахунків?
2. Яке значення має план рахунків?
3. Яка побудова плану рахунків?
4. Яке призначення рахунків класу 1 „Необоротні активи”?
5. Яке призначення рахунків класу 2 „Запаси”?
6. Яке призначення рахунків класу 3 „Грошові кошти, розрахунки та інші активи”?
7. Яке призначення рахунків класу 4 „Власний капітал і забезпечення зобов’язань”?
8. Яке призначення рахунків класу 5 „Довгострокові зобов’язання”?

[illegible]

Лекція 9

Тема : Облік процесу забезпечення і виробництва

1. Облік процесу постачання.
2. Облік процесу виробництва.

Рекомендована література:

- 1) Грабова Н.М. “Теорія бухгалтерського обліку” с.80-95.
- 2) Ришар Ж. “Бухгалтерський учет: теория и практика” с.238
- 3) Ткаченко “Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України”, с. 238-251

Ключові поняття: постачання, транспортно - заготівельні витрати, фактичної собівартості запасів, виробництво, виробнича собівартість виготовленої продукції.

1. Процес постачання

Постачання - це одна з важливих ділянок діяльності виробництва підприємства, процес забезпечення необхідними видами господарських засобів : сировиною , паливом, матеріалами, устаткуванням.

Завдання бухгалтерського обліку в процесі постачання :

- контроль надходжувального товару
- зберігання надходжувального товару
- розрахунки з постачальниками

Надходження товарів оформляється :

- Рахунок –фактура
- Рахунок
- Товарно-транспортна накладна

Документи на якість товарів:

- Сертифікати

• Специфікації

Фактична собівартість	=	Купівельна вартість	+	ТЗВ
--------------------------	---	------------------------	---	-----

ТЗВ - транспортно заготівельні витрати :

✓ витрати на заготівлю

✓ навантажувально-розвантажувальні роботи

✓ транспортування запасів до їх місця використання

✓ інші витрати , пов'язані з придбанням запасів

Приклад розрахунку розподілу ТЗВ і визначення фактичної собівартості матеріалів.

Найменування матеріалів	Купівельна вартість, грн.	Транспортно-заготівельні витрати		Факт. собівартість матеріалів
		%	Сума, грн.	
0	1	2	3	4(гр.1+3)
Сталь	120000	15%	18000	138000
Латунь	24000	15%	3600	27600
Разом	144000	x	21600	165600

1. Вирахуємо процентне відношення ТЗВ до купівельної вартості

$$21600 : 144000 \times 100\% = 15\%$$

2. Розрахунок розподілу ТЗВ

$$\text{Сталь} = 120000 \times 15\% = 18000$$

$$\text{Латунь} = 24000 \times 15\% = 3600$$

3. Визначення фактичної собівартості матеріалів.

$$\text{Сталь} = 120000 + 18000 = 138000$$

$$\text{Латунь} = 24000 + 3600 = 27600$$

Рахунки, які використовують для обліку процесу постачання:

Рахунок №20 „Виробничі запаси” Це активний рахунок: за дебетом відображають збільшення запасів, за кредитом – зменшення. Сальдо показує залишок запасів на початок і кінець періоду.	201 „Сировина й матеріали”
	202 „Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби”
	203 „Паливо”
	204 „Тара й тарні матеріали”
	205 „Будівельні матеріали”
	206 „Матеріали , передані в переробку”
	207 „Запасні частини”
	208”Матеріали сільськогосподарського призначення”
	209 „Інші матеріали”

<i>Рахунок №63 „Розрахунки з постачальниками та підрядчиками”</i> Це пасивний рахунок: за дебетом відображають зменшення заборгованості або сплата по розрахунках з постачальниками, за кредитом – збільшення заборгованості. Сальдо показує залишок заборгованості по розрахунках з постачальниками.	631 „Розрахунки з вітчизняними постачальниками та підрядчиками”
	632 „Розрахунки з вітчизняними постачальниками та підрядчиками”

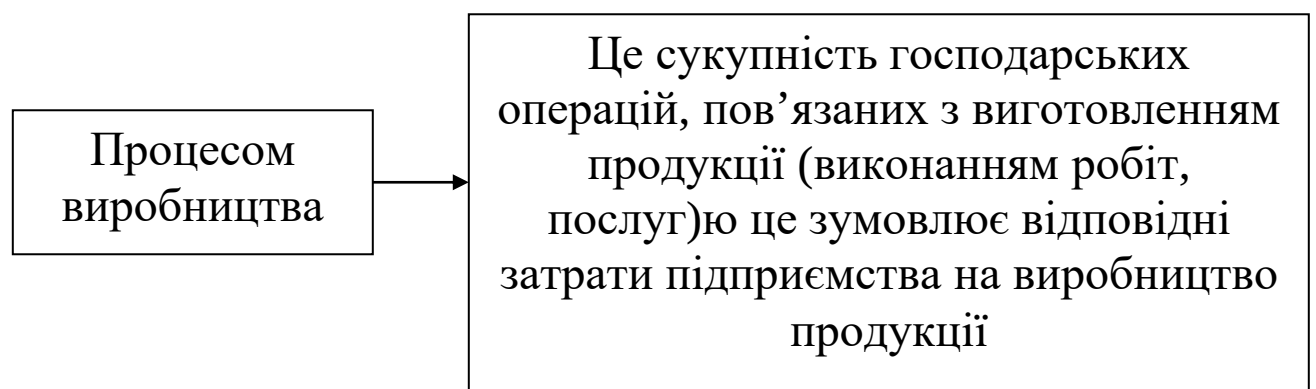
Рахунок №64 «Розрахунки за податками і платежами» Це пасивний рахунок: за дебетом відображають зменшення заборгованості або сплата по розрахунки за податками і	641 „Розрахунки за податками”
	642 „”
	643 „Податкові зобов’язання”

платежами, за кредитом – збільшення заборгованості. Сальдо показує залишок заборгованості по розрахунках за податками і платежами.	644 „Податковий кредит”
--	-------------------------

Основна кореспонденція по обліку процесу постачання

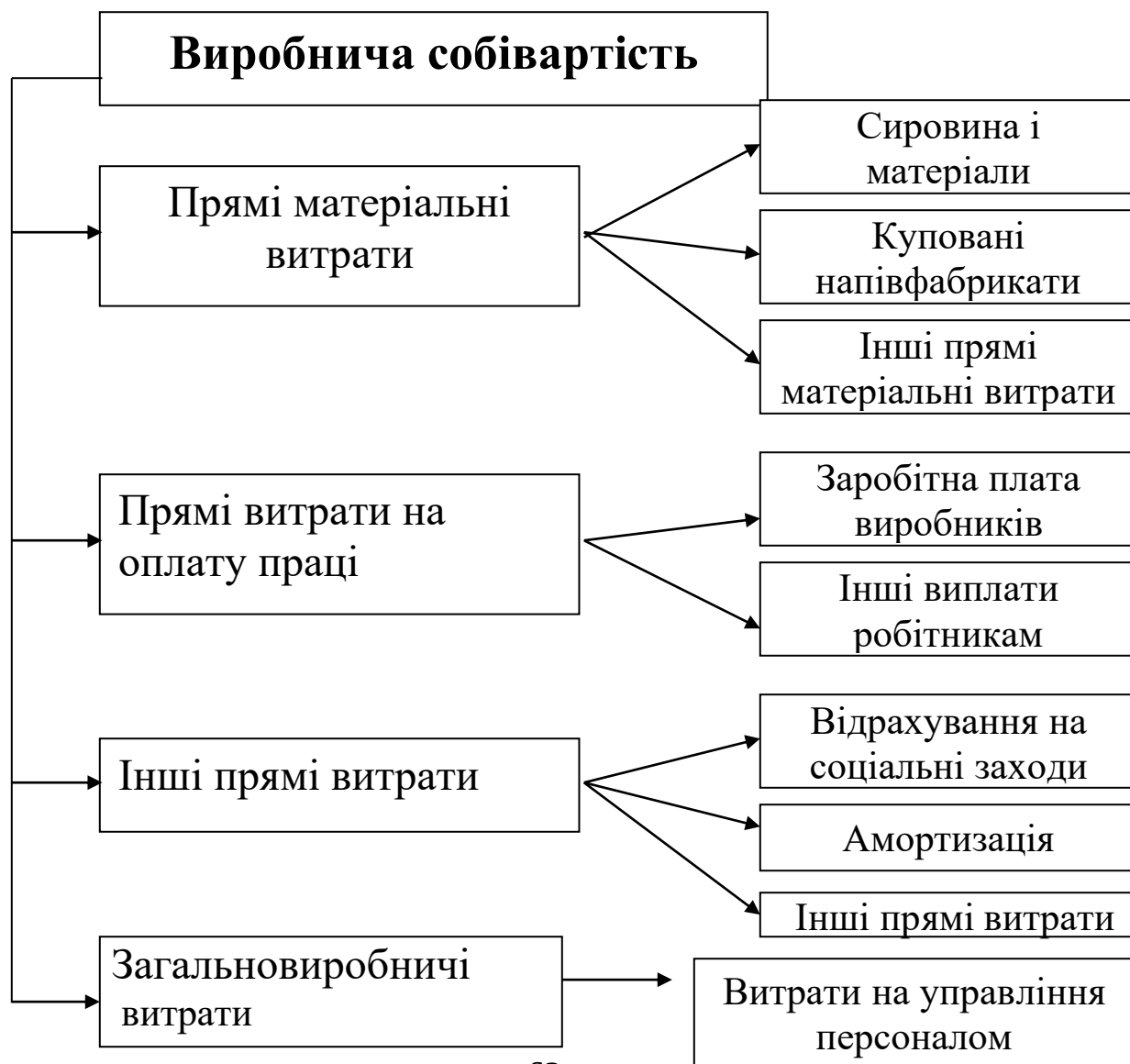
№ п/п	Зміст господарських операцій	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	На скла надійшли матеріали від постачальників	20 “Виробничі запаси “	631 “Розрахунки з вітиняними постачальниками “
2	Нараховано транспортній організації за перевезення матеріалів	201 “Сировина й матеріали “	631
3	З каси виплатили стороннім особам за розвантажувально-навантажувальні роботи	20	301 “Каса в національній валюті “
4	Перераховано з поточного рахунку заборгованість перед постачальниками	631	311 “Поточні рахунки в національній валюті “

2. Облік процесу виробництва.

Дебет	23 „Виробництво”	Кредит
С-до на початок місяця – незавершене виробництво	-відходи -невиправний брак -побічна продукція	
-матеріальні витрати -трудові витрати -виробничі витрати -витрати від браку		
Оборот – поточні витрати	Оборот – фактична собівартість заведеної виробництвом продукції	
С-до на кінець місяця – незавершене виробництво на кінець місяця		

Витрати, що формують виробничу собівартість продукції

Основна кореспонденція по обліку процесу виробництва

№ п/п	Зміст господарської операції	Д-т	К-т	Сума, грн.
1	Відпущено зі складу у виробництво матеріали: на виробництво продукції А на виробництво продукції Б	23	201	538000 376000 162000
2	Списано матеріали, які використані: а) для потреб адміністрації б) для утримання цехів і покращення виробництва	92 91	201 201	8700 11300
3	Нарахована заробітна плата: 1) робітникам виробництва а) які виготовляють продукцію А б) які виготовляють продукцію Б 2) персоналу загальновиробничих підрозділів 3) адмн. персонал	23 23 91 92	661 661 661 661	60000 20000 17300 12700
4	Нараховано знос основних засобів: ▪ загальновиробничих підрозділів ▪ загальногосподарського призначення	91 92	13 13	3400 2100
5	Наприкінці звітнього періоду адміністративні витрати списують на фінансовий результат	79	92	23500
6	Списано на затрати виробництва сума загальновиробничих витрат	23	91	32000
7	Оприбутковано готову продукцію із виробництва	26	23	600000

- ## Нотатки

[illegible]

Лекція №10

Тема: Поняття про витрати, їх облік.

- 1.Поняття про виробничі витрати, їх класифікація.
2. Облік загально виробничих витрат.
- 3.Облік витрат операційної діяльності підприємства.

Рекомендована література:

- 1) Грабова Н.М. “Теорія бухгалтерського обліку”, с. 85-95
- 2) Ткаченко Н.М. “Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України”, с. 350-355

Ключові поняття: витрати: виробничі і загально виробничі, собівартість продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати.

1.Поняття про виробничі витрати, їх класифікація.

Витрати - це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу(за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками)

Витрати, що утворюють виробничу собівартість продукції ,(робіт, послуг)
Вартість вираження цих витрат є собівартість проукції (робіт, послуг)

Витрати, пов'язані з операційною діяльністю (адміністративні, на збут), що не включаються до собівартості продукції (робіт, послуг)

Витрати виробництва – це спожиті в процесі виробництва засоби виробництва, які втілюють у собі минулу працю (сировину, матеріали, амортизацію основних засобів, працю працівників, зайнятих у процесі виробництва теперішньому) з відповідними на неї нарахуванням та ін

Собівартість продукції – виражені в грошовій формі поточні витрати підприємства на виробництво та збут товарів, робіт і послуг.

Класифікація виробничих витрат

2. Облік загально виробничих витрат.

Д-т	К-т	Д-т	К-т
№91„Загальновиробничі витрати”		№23 „Виробництво”	
Сальдо не буває		списання витрат на виробництво	
Поточні витрати виробничих цехів:		за видами продукції	
освітлення		(пропорційно зар. платі вироб.	
опалення - 685		працівників, витратам сировини	
МШП – 22		діяльності підприємства)	
Матеріали – 20			
Оплата прці – 661			
Знос ОЗ - 13			
Обороти Дт і Кт	Сума витрат за місяць		
С. до —	С. до —		

Приклад розподілу загальновиробничих витрат

1. Сума загальновиробничих витрат - 32000
2. Основна заробітна плата - 80000
3. Процентне відношення загально виробничих витрат до заробітної плати: $32000 : 80000 \times 100\% = 40\%$

№ п/п	Об’єкти калькулювання	Основна заробітна плата	Процентне відношення	Сума загально виробничих витрат
1.	Продукція А	60000	40%	24000
2.	Продукція Б	20000	40%	8000
	Разом	80000		32000

Основна кореспонденція по обліку загальновиробничих витрат

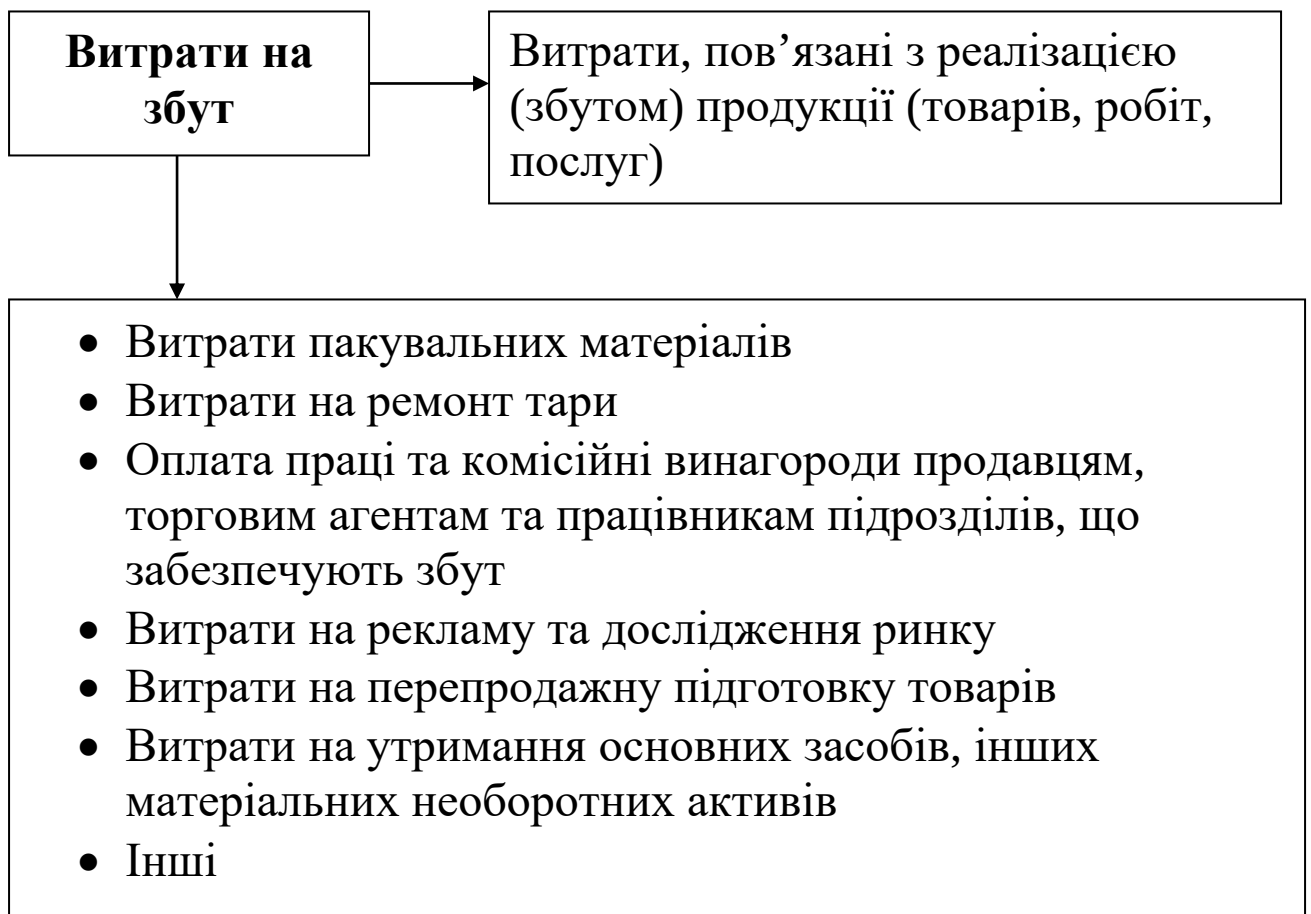
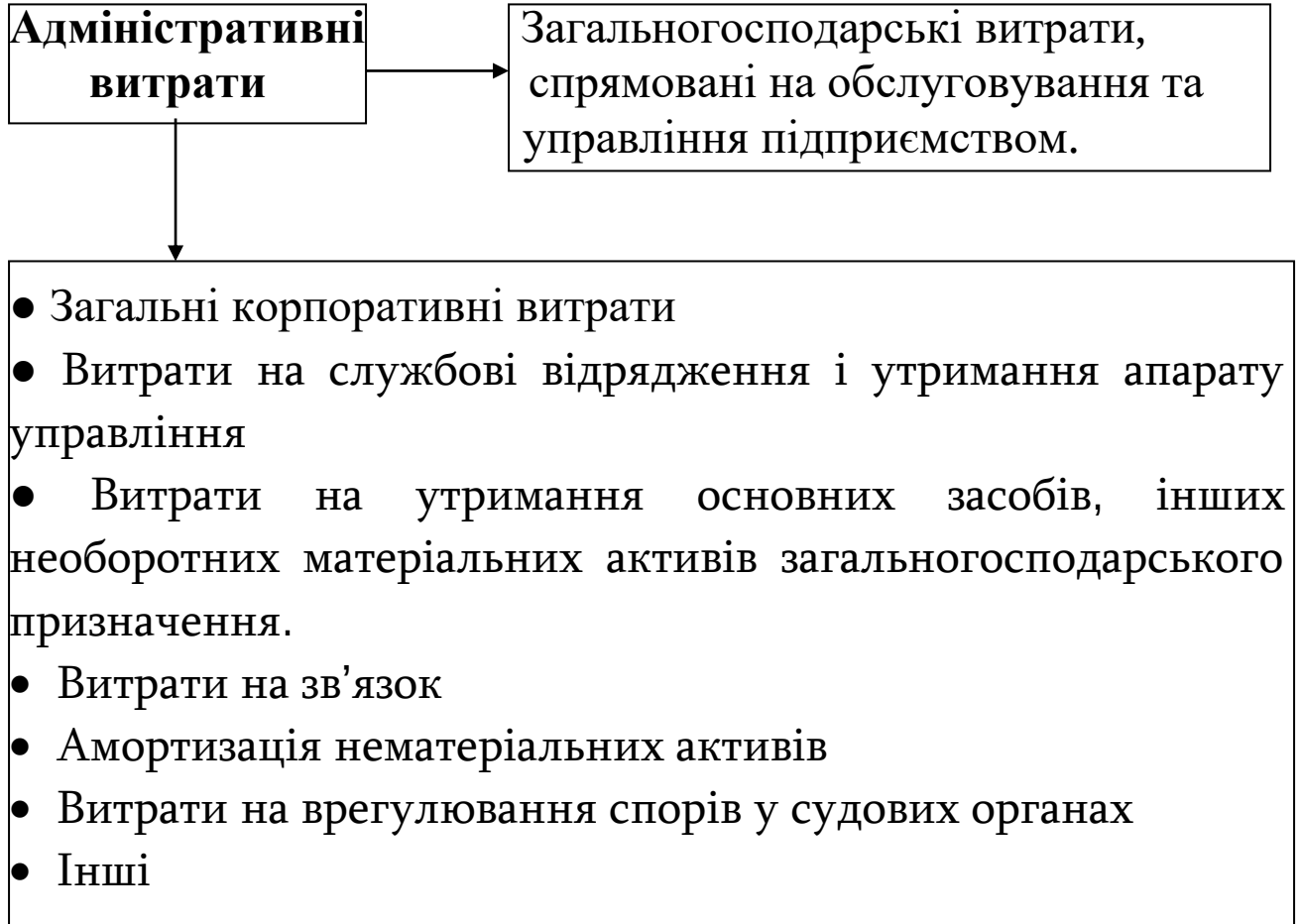
№ пор.	Зміст операції	Бухгалтерський облік	
		Дт	Кт
1	Отримані комунальні послуги для виробничих потреб	91	631
2	Відображені витрати на оренду виробничих приміщень і обладнання	91	631
3	Нарахована амортизація основних засобів	91	131
4	Передані МШП в експлуатацію	91	22
	Разом по ДТ 91 за звітний період	-	-
5	Списані на виробництво змінні загально виробничі витрати	23	91
6	Списані на виробництво розподілені постійні загально виробничі засоби	23	91
7	Списані на собівартість реалізованої продукції нерозподілені загально виробничі витрати	903	91
	Разом по КТ 91 за звітний період	-	-
8	Списані нерозподілені загально виробничі витрати на фінансові результати	791	903

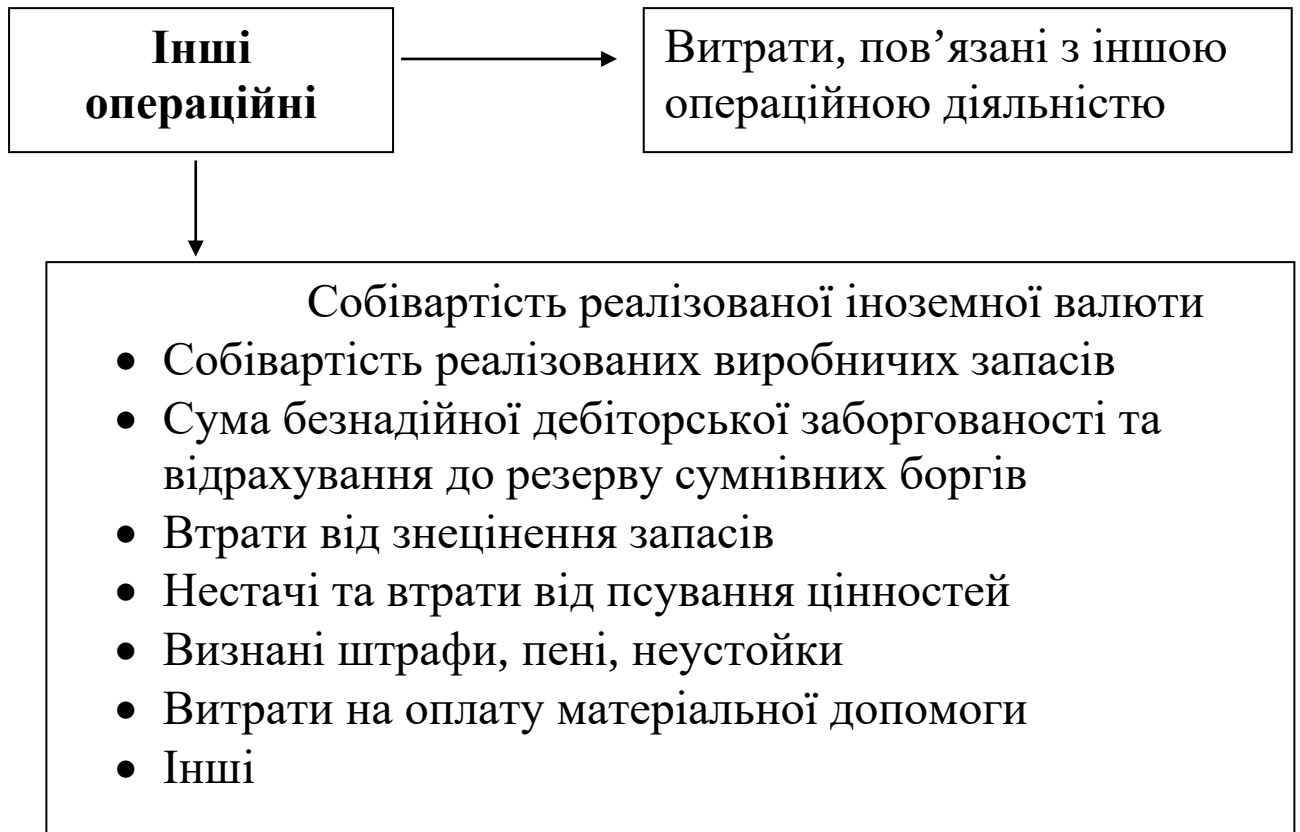
3.Облік витрат операційної діяльності підприємства.

Операційна діяльність – це основна діяльність підприємства, для якої воно створене, але не пов’язана з інвестиційною чи фінансовою діяльністю

Всі рахунки класу 9 – активні. По Дебету відображається збільшення витрат, а по Кредиту їх списання на рахунок №79 „Фінансовий результат” (окрім рахунку №91, який закривається на рах. №23). Сальдо по цих рахунках не буває.

Д-т Рахунки 92, 93, 94 К-т Д-т 79 "Фінан. результати" К-т

Витрати з кредиту матеріальних, грошових, розрахункових та інших рахунків: 20, 22, 28, 30, 31, 661, 685	→ списання загальної суми дебетового обороту на → фінансові результати діяльності підприємства
С. —	С. —

Основна кореспонденція по обліку витрати операційної діяльності

№ пор.	Зміст операції	Бухгалтерський облік	
		Дт	Кт
1.	Вартість матеріалів, використаних для зберігання, обробки, пакування продукції (товарів)	93	20
2.	Витрати на дезинсекцію та дератизацію	93	63,685
3.	Витрати на транспортування продукції (товарів)	93	63,685
4.	Витрати на рекламу	93	685
5.	Витрати товарів у межах норм природного убутку, втрати від биття і втрати товарів у магазинах самообслуговування в межах норм	93	28
6.	Уцінка запасів	946	20,26, 28
7.	Нестачі та витрати від псування запасів	947	20,26, 28
8.	Нарахування податків та інших обов'язкових платежів	98,92, 948	641
9.	Нарахування заробітної плати	23,92, 93,ін	661
10.	Відрахування на пенсійне і соціальне забезпечення	23,92, 93,ін	65
11.	Нарахування амортизації основних засобів	92,93	131
12.	Витрати по ремонту основних засобів	92,93	63,685, 20,661, 65
13.	Витрати по утриманню (опалення, освітлення, водопостачання, та інші	92,93	685

	комунальні послуги)		
14.	Плата за оренду	92,93	685
15.	Витрати на службові відрядження	92,93	372
16.	Витрати на зв'язок	92	631,685
17.	Витрати на юридичні, аудиторські, інші послуги	92	631,685
18.	Оплата вартості ліцензій, плата за реєстрацію підприємства	92	377
19.	Плата за розрахунково-касове обслуговування	92	311,685
20.	Списання витрат операційної діяльності для визначення фінансового результату наприкінці місяця, кварталу чи року	791	92,93, 94

Контрольні запитання і завдання

1. Що таке витрати підприємства, як їх класифікують?
2. Що відносять до витрат виробництва?
3. Як класифікують виробничі витрати?
4. Що таке собівартість продукції?
5. Як проводиться облік загальновиробничих витрат?
6. Дайте визначення операційній діяльності підприємства.
7. Як поділяються витрати операційної діяльності?
8. Наведіть приклади різних видів операційних витрат.
9. Охарактеризуйте рахунки, на яких ведеться облік операційних витрат.

Нотатки

Лекція 11

Тема: Облік готової продукції

1. Готова продукція , її облік.
2. Облік реалізації готової продукції.
3. Визначення фінансового результату.

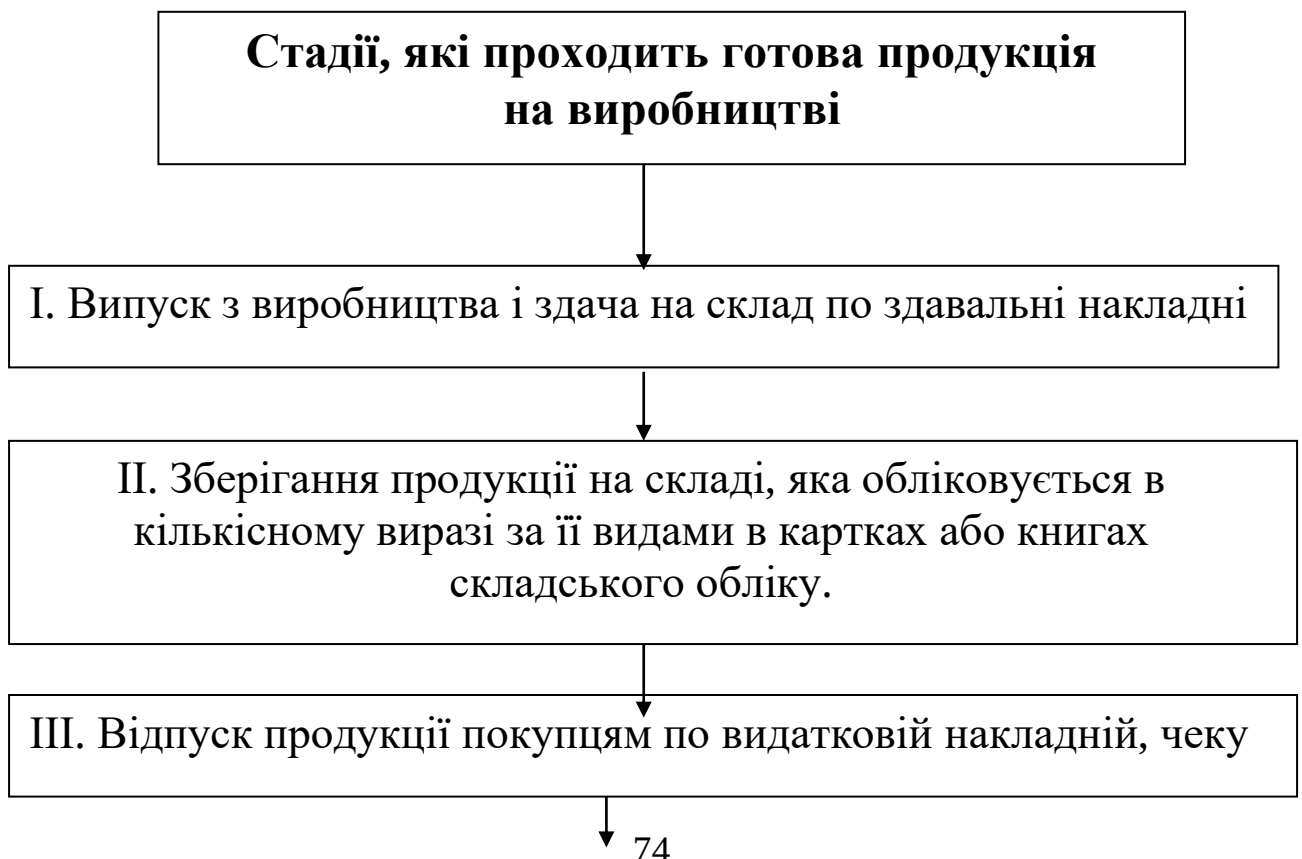
Рекомендована література:

- 1) Грабова Н.М. “Теорія бухгалтерського обліку”, с. 95-100ю
- 2) Ткаченко Н.М. “Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України”, с. 412-426.

Ключові поняття: готова продукція, реалізація, націнка, фінансовий результат, прибуток, збиток.

1. Готова продукція , її облік.

Готовою продукцією – це комплексні вироби, які пройшли на даному підприємстві всі стадії технологічної обробки, відповідають технічним умовам і стандартам, не потребують подальшої обробки на цьому підприємстві і здані на склад.

**Синтетичний облік готової продукції
ведеться на активному рахунку
№26 „Готова продукція”**

Це активний рахунок: за дебетом відображають надходження, збільшення готової продукції, за кредитом – вибуття, зменшення готової продукції. Сальдо на початок і кінець записують по дебету, що показує залишок готової продукції.

2. Облік реалізації готової продукції.

Реалізації – це сукупність операцій по продажу готової продукції споживачам.

Продукція реалізується за відпускними (продажними) цінами.

Продажна ціна = Собівартість готової продукції + Націнка

Націнка – це витрати, які підприємство планує покрити і прибуток, який планує отримати за рахунок продажу готової продукції.

Платники ПДВ – юридичні та фізичні особи, що здійснюють виробничу і комерційну діяльність. Зобов’язані зареєструватися в Державній податковій службі за місцем знаходження

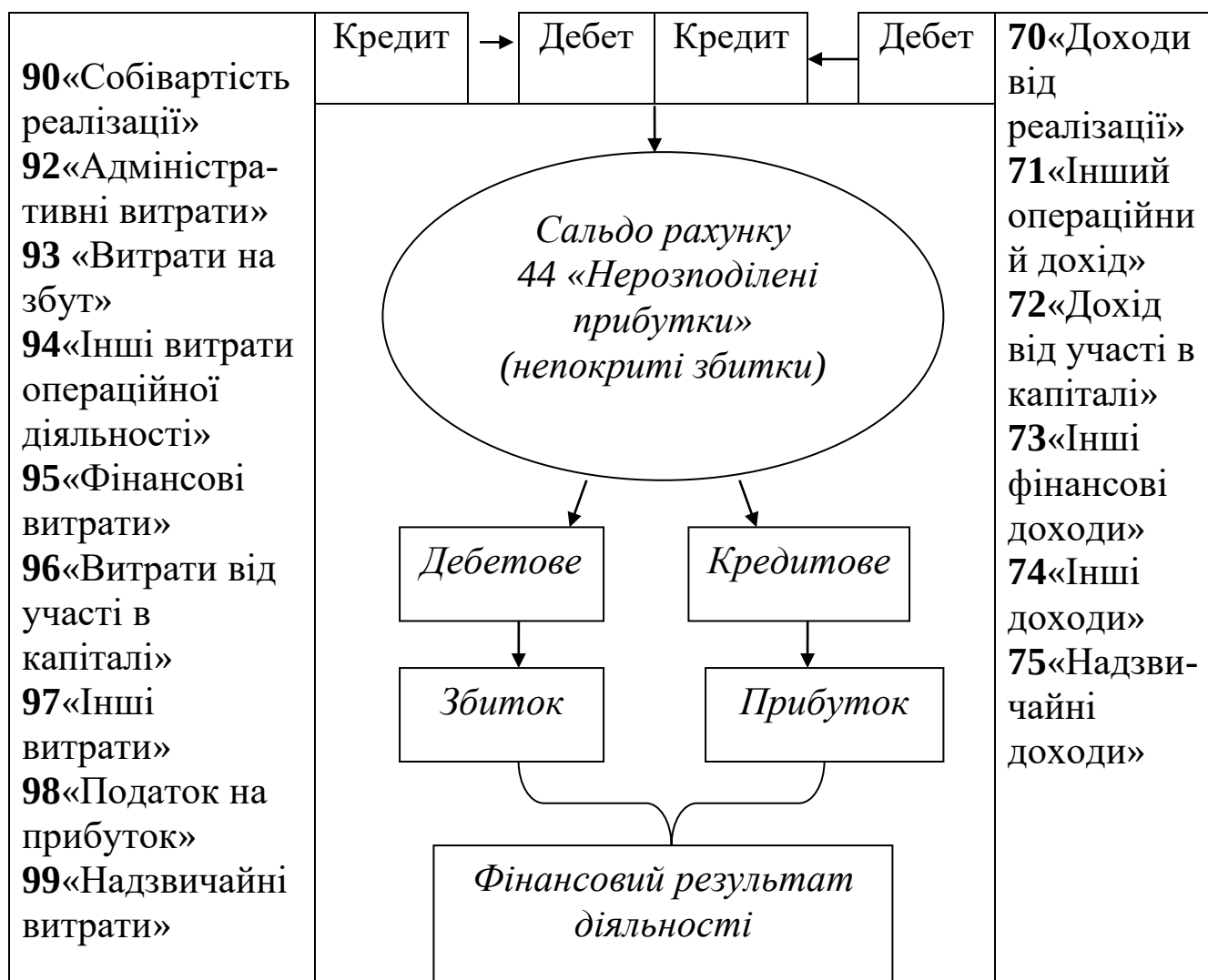
Рахунки, які використовуються для обліку процесу реалізації:	
Рахунок № 36 „Розрахунки з покупцями і замовниками”	Це активний рахунок: за дебетом відображають збільшення заборгованості за реалізовану готову продукцію, за кредитом – зменшення заборгованості або проплата за товар. Сальдо показує залишок заборгованості на початок і кінець періоду по розрахунках з покупцями і замовниками.
Рахунок № 70 «Дохід від реалізації»	Це пасивний рахунок: за кредитом відображають збільшення доходу від реалізації готової продукції, за дебетом – списання загальної суми доходу на фінансовий результат. Сальдо не буває.
Рахунок № 64 «Розрахунки за податками і платежами»	Це пасивний рахунок: за дебетом відображають зменшення заборгованості або сплата по розрахунки за податками і платежами, за кредитом – збільшення заборгованості. Сальдо показує залишок заборгованості по розрахунках за податками і платежами.
Рахунок № 90 «Собівартість реалізації»	Це активний рахунок: за дебетом відображають збільшення суми собівартості реалізованої готової продукції, за кредитом – списання суми собівартості на фінансовий результат. Сальдо не буває.
Рахунок № 79 «Фінансовий результат»	Це пасивний рахунок: за кредитом відображають всі доходи, за дебетом – всі витрати підприємства за звітний період. Сальдо не буває.
Рахунок №44 «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)»	Це пасивний рахунок: за кредитом відображають прибутки, за дебетом – збитки підприємства накопичувальним підсумком. Сальдо показує фінансовий стан підприємства на певну дату.

3. Визначення фінансового результату.

ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ КІНЦЕВОГО ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ

Рахунок 79 «Фінансові результати»

Основна кореспонденція

№ п/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума
1.	Відвантажена покупцям готова продукція за продажними цінами	361	702	80000
2.	Списана собівартість реалізованої готової продукції	902	26	50000
3.	Собівартість реалізованої продукції списана на фінансовий результат	79	90	50000
4.	Нарахована заробітна плата працівникам зайнятим збутом	93	661	3000
5.	Нараховано стороннім організаціям за послуги, пов'язані зі збутом	93	685	1000
6.	Нараховано ПДВ на реалізовані товари	702	641	16000
7.	Зараховано на поточний рахунок кошти від покупців	311	361	80000
8.	Списано суму чистого доходу на фінансові результати	702	791	64000
9.	Списано на фінансові результати витрати на збут	791	93	4000
10.	Списано прибуток від реалізації на фінансові результати	791	44	10000

1. Дайте визначення готовій продукції.
2. Які стадії проходить готова продукція на виробництві?
3. Охарактеризуйте рахунок, на якому проводять облік готової продукції.
4. Що розуміють під процесом реалізації?
5. Як визначити продажну ціну продукції?
6. Хто є суб'єктами і об'єктами сплати ПДВ?
7. Дайте характеристику рахункам, які використовуються в процесі реалізації.
8. Що таке фінансовий результат і на яких рахунках він обліковується?
9. Як визначається кінцевий фінансовий результат роботи підприємства?

Нотатки

[illegible]

Лекція 12

Тема: Документація господарських операцій

1. Бухгалтерські документи, їх значення.
2. Реквізити бухгалтерських документів.
3. Вимоги до оформлення бухгалтерських документів.

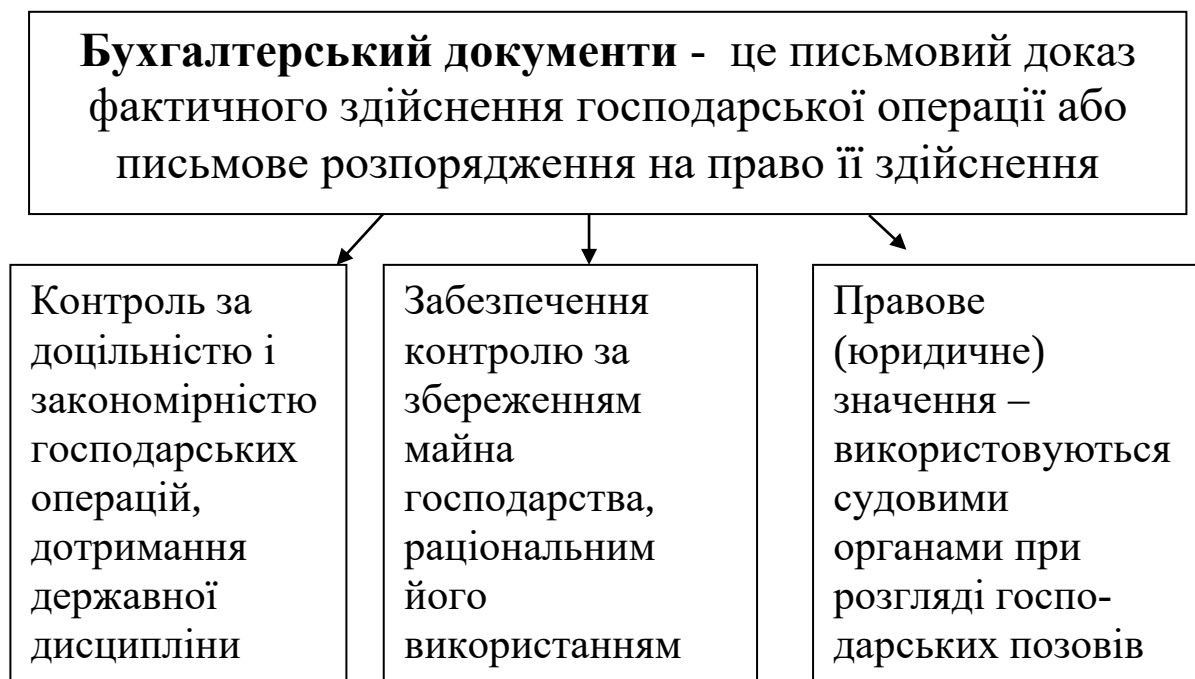
Рекомендована література:

- 4) Грабова Н.М. “Теорія бухгалтерського обліку” с. 149-152
- 5) Ткаченко Н.М. “Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України” с. 86-96

Ключові поняття: документ, бухгалтерський документ, документація, реквізити документів, уніфікація, стандартизація, документооборот, архів: поточний і постійний.

1. Бухгалтерські документи, їх значення.

Документ (від лат. – свідоцтво) має юридичне значення, що означає свідоцтво, доказ.

Документація - спосіб оформлення господарських операцій документами.

Класифікація бухгалтерських документів

За призначенням: ▪ Розпорядчі ▪ Виправдальні ▪ Бухгалтерського оформлення ▪ Комбінованого оформлення	За порядком формування: ▪ Первинні ▪ Зведені За місцем складання: ▪ Внутрішні ▪ Зовнішні
За способом використання: ▪ Разові ▪ Нагромаджувальні	За способом заповнення: ▪ Ручним способом ▪ Машинним способом

2. Реквізити бухгалтерських документів.

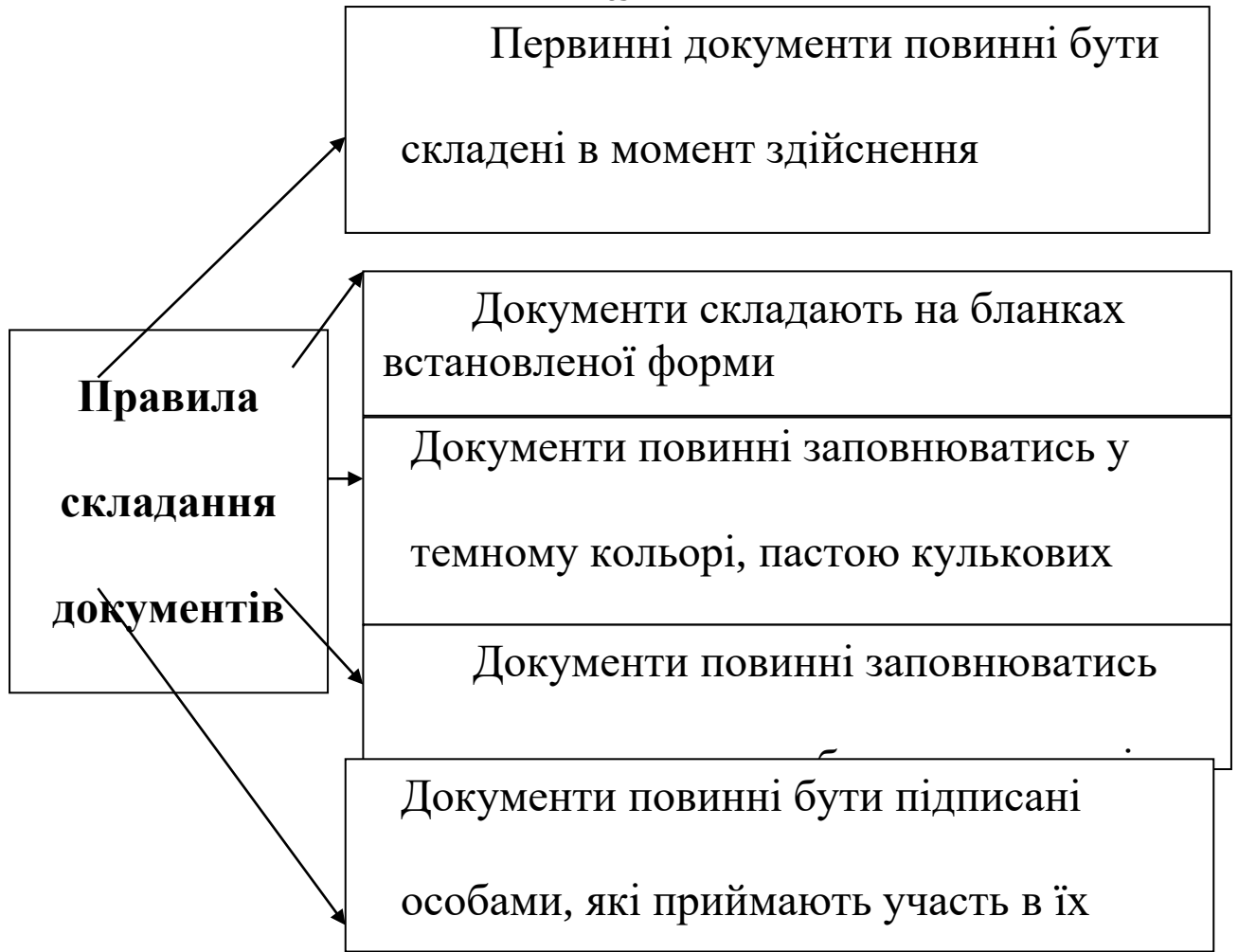
Обов'язкові реквізити

- Назва документа (форми)
- Дата і місце складання
- Назва підприємства, від імені якого складено документ
- Зміст та обсяг господарської операції, одиниця виміру господарської операції
- Підписи осіб, відповідальних за здійснення операції і за правильність їх оформлення
- Особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції

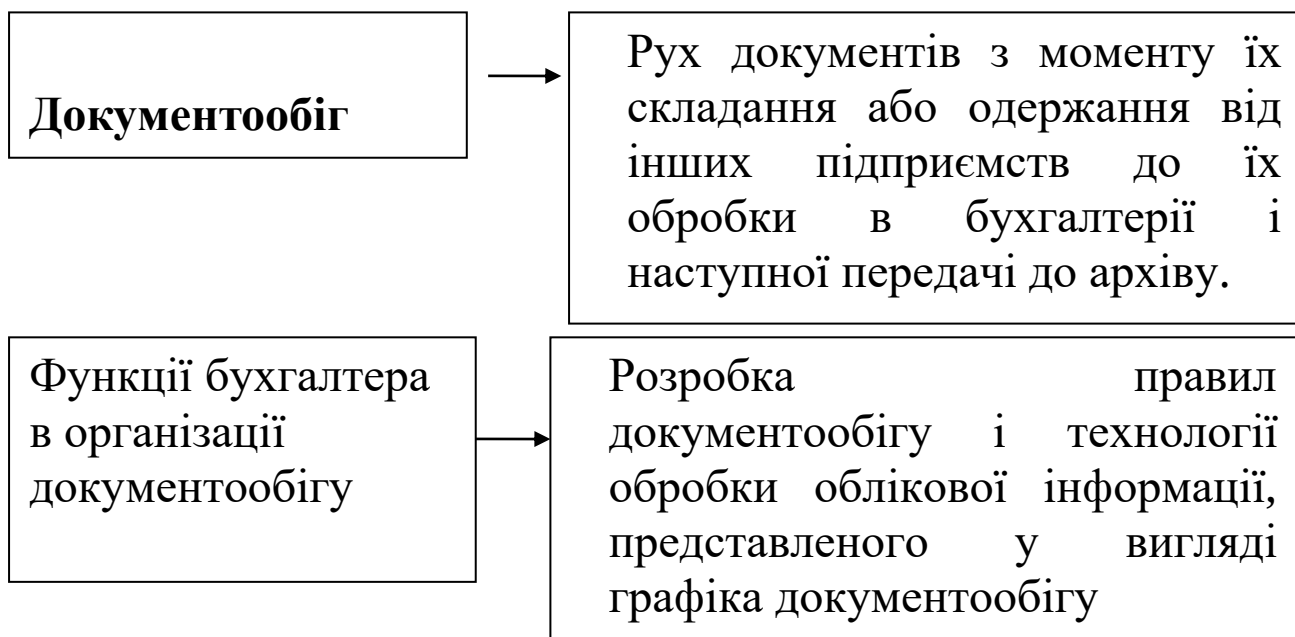
3. Вимоги до оформлення бухгалтерських документів.

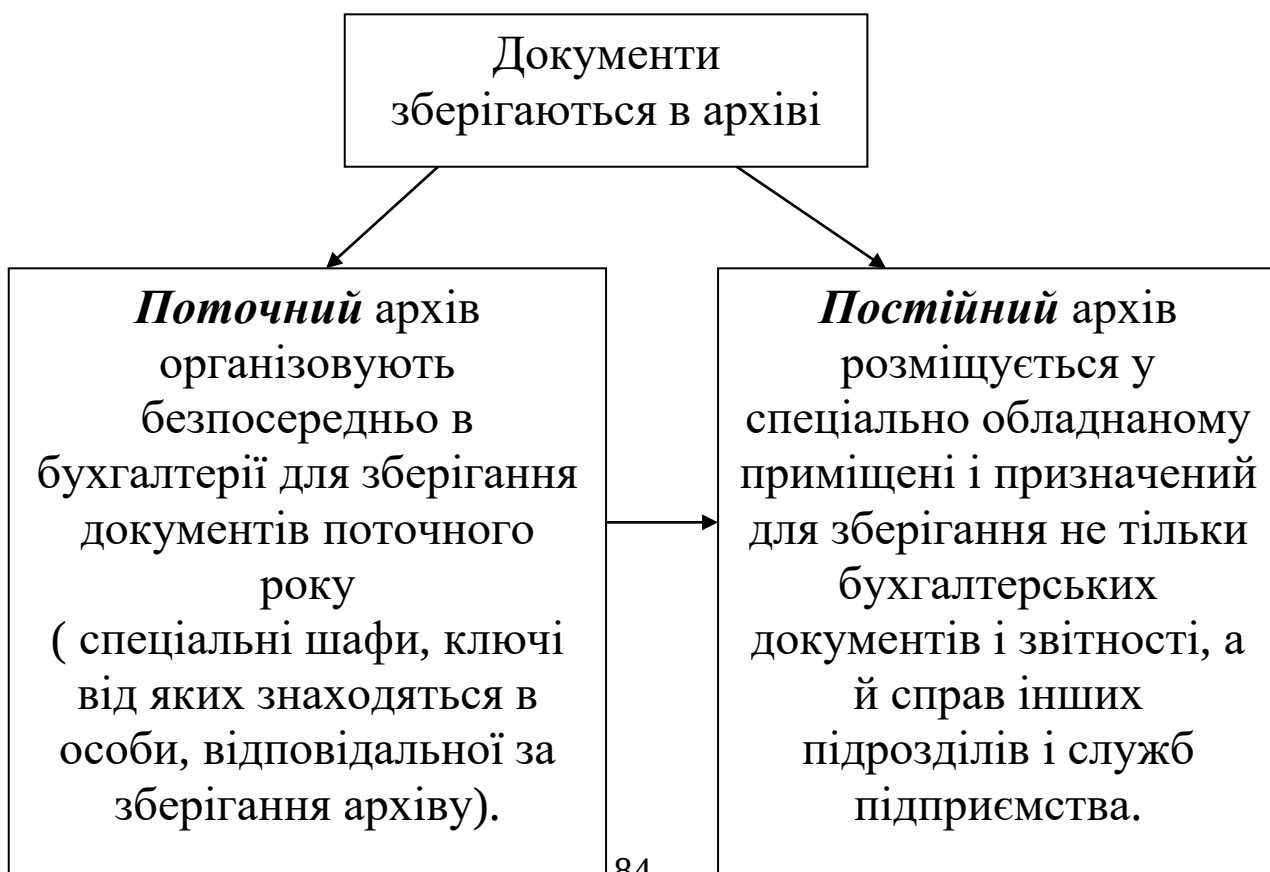
Уніфікація документів – це розробка єдиних форм документів для оформлення однотипних господарських операцій на підприємствах і в організаціях різних галузей і форм власності. Так, уніфіковано всі банківські і касові документи, бланки авансових звітів, товарно-транспортних накладних, лімітно-збірних карток, розрахунково-платіжних відомостей та інших документів.

Стандартизація – це встановлення однотипних документів однакового, найбільш раціонального розміру і форми з завчасним визначенням відповідних реквізитів. Друкування стандартних бланків документів великими тиражами дає значну економію паперу, здешевлює їх виготовлення.

Графік документообігу

Призначений для систематичного контролю за складанням і строками проходження первинних і зведених документів між окремими структурними підрозділами, передачею їх до бухгалтерії

Контрольні запитання і завдання

1. Що таке бухгалтерський документ і документація?
2. Яке значення мають бухгалтерські документи?
3. Як класифікуються бухгалтерські документи?
4. Які обов'язкові реквізити документів?
5. Як здійснюється перевірка документів?
6. Як здійснюється бухгалтерська обробка документів?
7. Які вимоги висуваються до складання документів?
8. Які правила складання документів?
9. Що таке уніфікація і стандартизація документів?
10. Що Ви розумієте під документообігом?
11. Які види архівів Ви знаєте?

Нотатки

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has a slight shadow on its right side, suggesting it's resting on a surface.

Лекція 13

Тема: Інвентаризація, її значення і види.

1. Поняття про інвентаризацію.
2. Види інвентаризації.
3. Порядок проведення і оформлення інвентаризації.

Рекомендована література:

- 1) Грабова Н.М “Теорія бухгалтерського обліку”, с. 171-172

Ключові поняття: інвентаризація, види інвентаризації, постійно діюча і робочі інвентаризаційні комісії, інвентаризаційний опис, норми природних втрат, результат інвентаризації: лишки, нестача, пересортування.

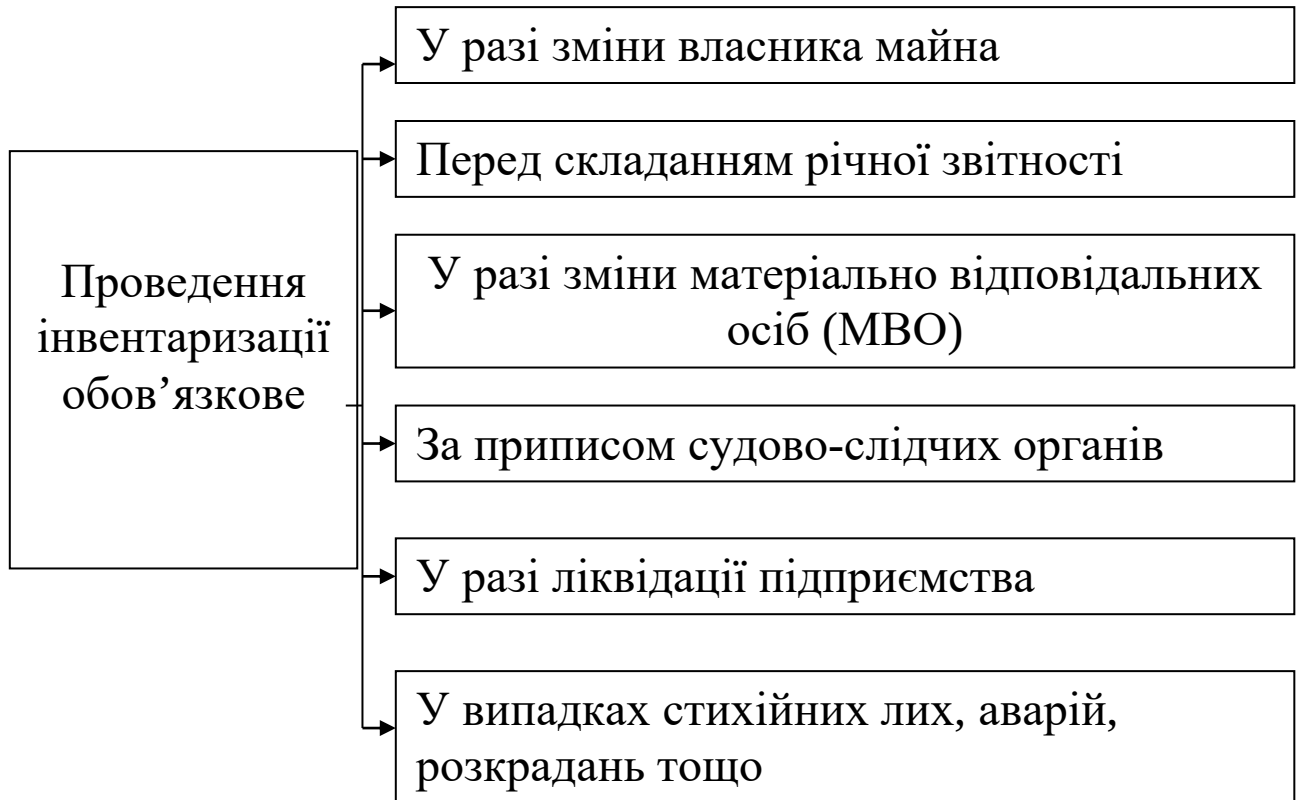
1. Поняття про інвентаризацію.

Інвентаризація - елемент методу бухгалтерського обліку. Засіб перевірки фактичної наявності та стану її об'єктів, що забезпечує відповідність облікових даних фактичним

Основні завдання інвентаризації:

1. Виявлення фактичної наявності ТМЦ
2. Установлення розбіжностей між фактичними та обліковими даними (нестача, надлишки)
3. Виявлення ТМЦ, що не використовуються, або частково втратили свою якість
4. Перевірка дотримання умов і порядку зберігання ТМЦ
5. Перевірка реальності вартості ТМЦ

2. Види інвентаризації.

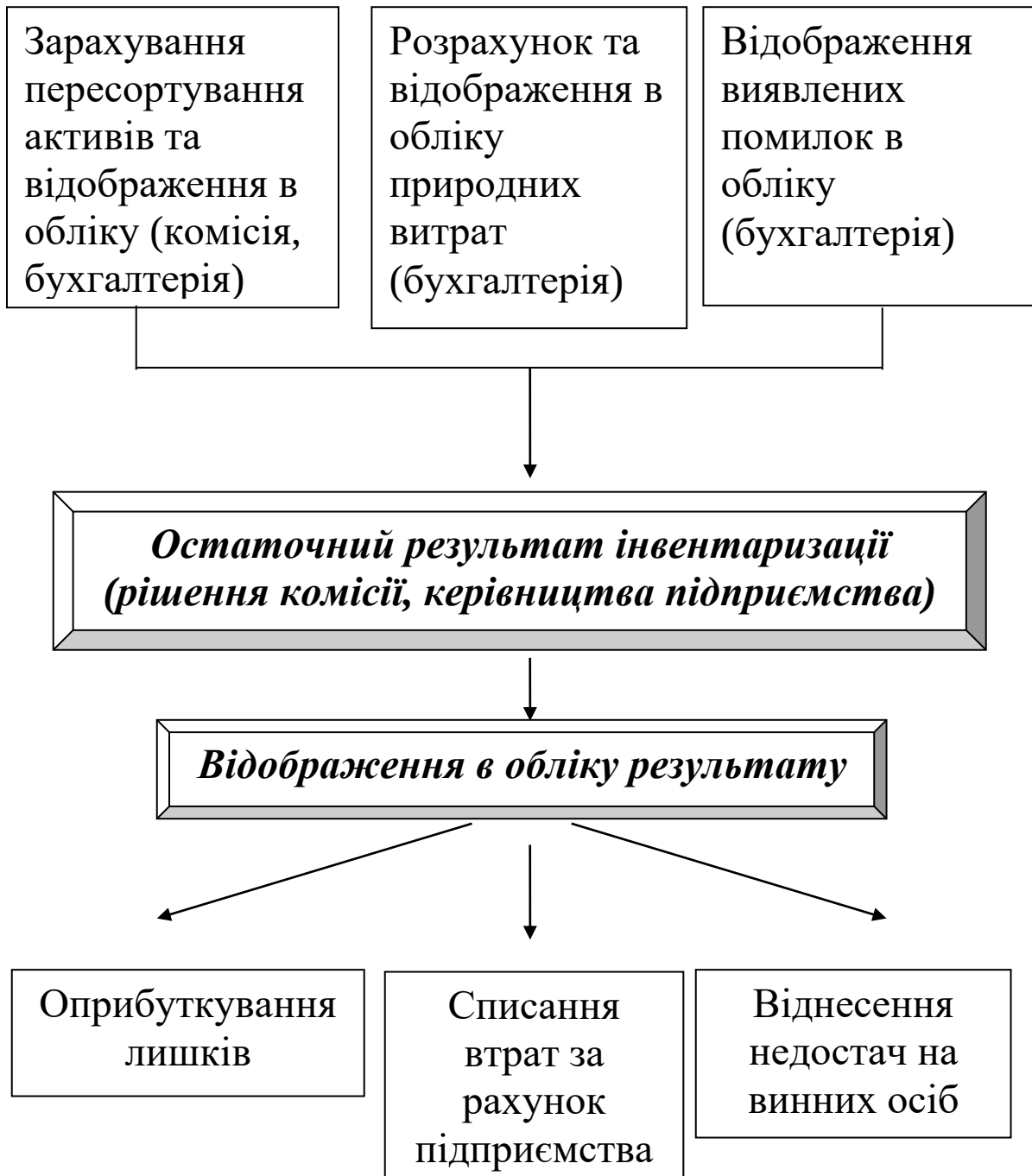

3. Порядок проведення і оформлення інвентаризації.

Визначення, регулювання та відображення результатів інвентаризації

1. Що таке інвентаризація?
2. Коли потрібно обов'язково проводити інвентаризацію?
3. Які види інвентаризації Ви знаєте?
4. Хто здійснює інвентаризаційну роботу на підприємстві?
5. Який порядок проведення інвентаризації?
6. Якими документами оформляється інвентаризація?
7. Як визначається, регулюється та відображається результат інвентаризації?

[illegible]

Лекція 14

Тема: Облікові реєстри, техніка і форми бухгалтерського обліку

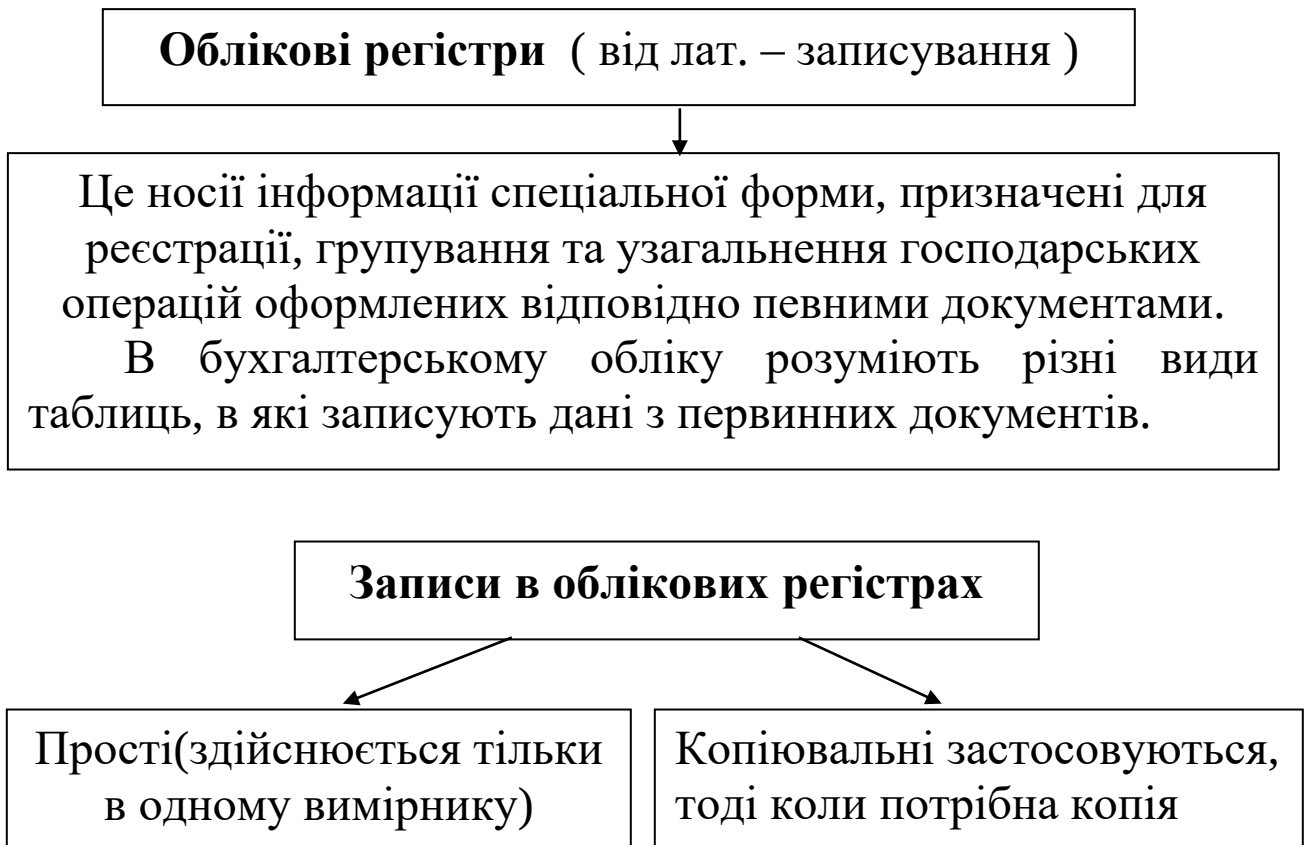
1. Облікові реєстри, їх значення та класифікація.
2. Порядок і техніка записів в облікові реєстри.
3. Форми бухгалтерського обліку.

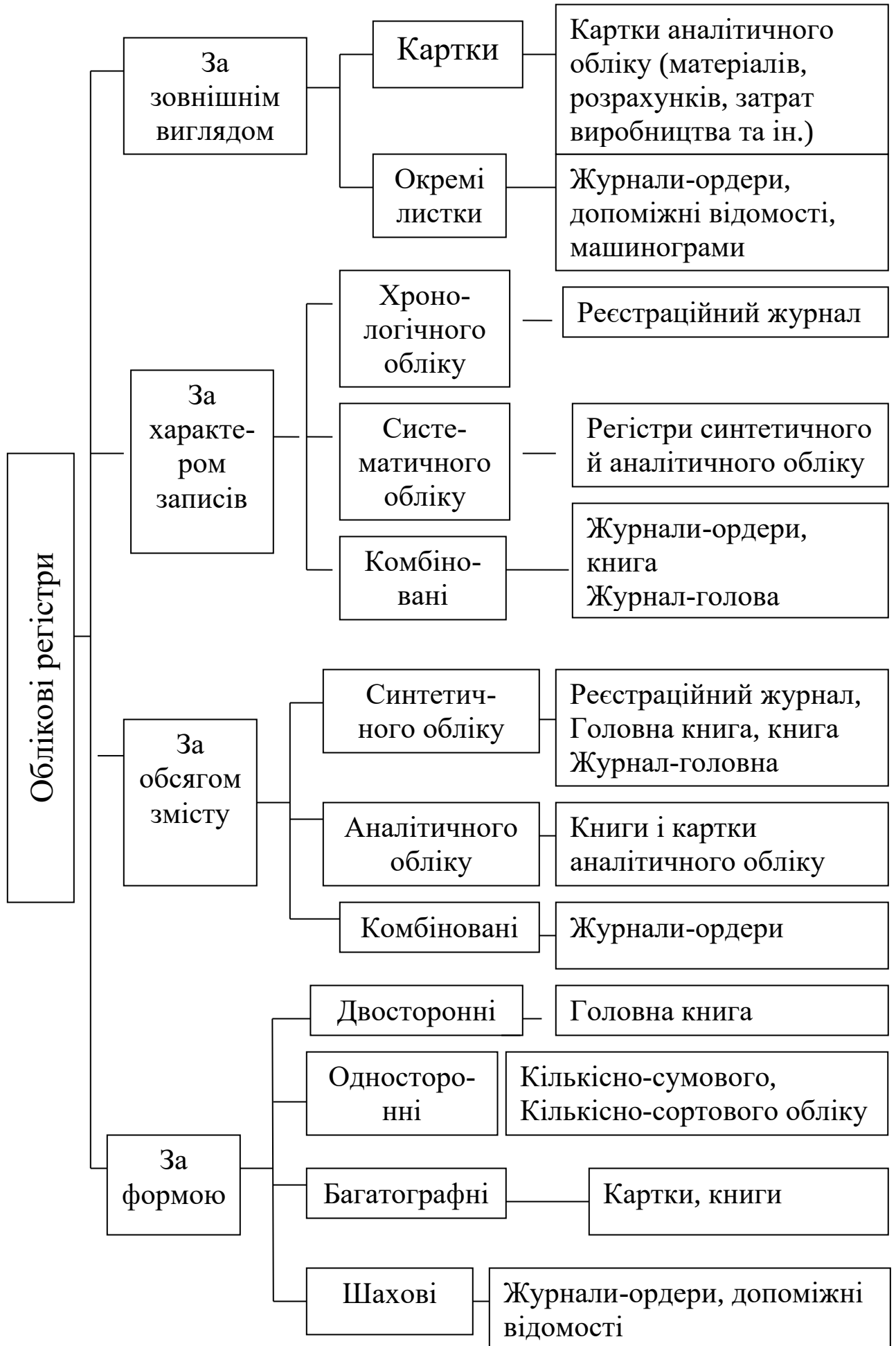
Рекомендована література:

- 2) Бутинець Ф.Ф. “Теорія бухгалтерського обліку”, с. 378-382, 388-402
- 3) Грабова Н.М. “Теорія бухгалтерського обліку”, с. 179-206.

Ключові поняття: обліковий реєстр, прості і копійовані записи, спосіб додаткової проводки, коректурний спосіб, спосіб „червоного сторно”, локальні і транзитні помилки, форми бухгалтерського обліку.

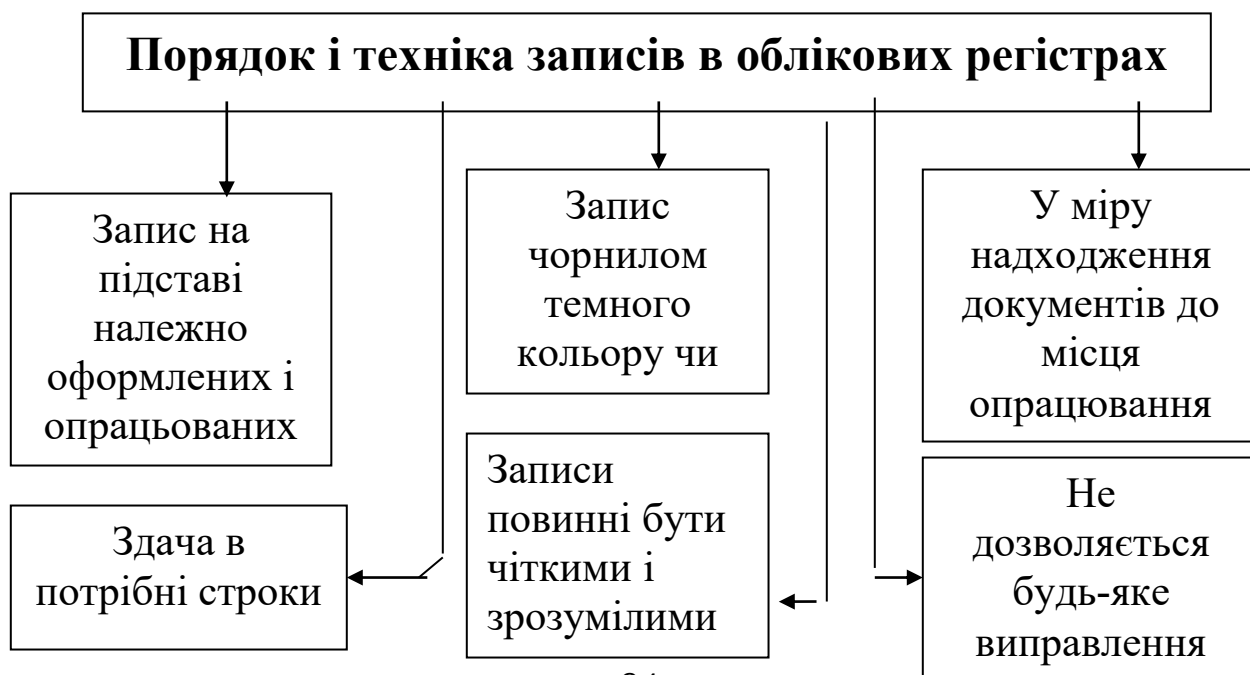
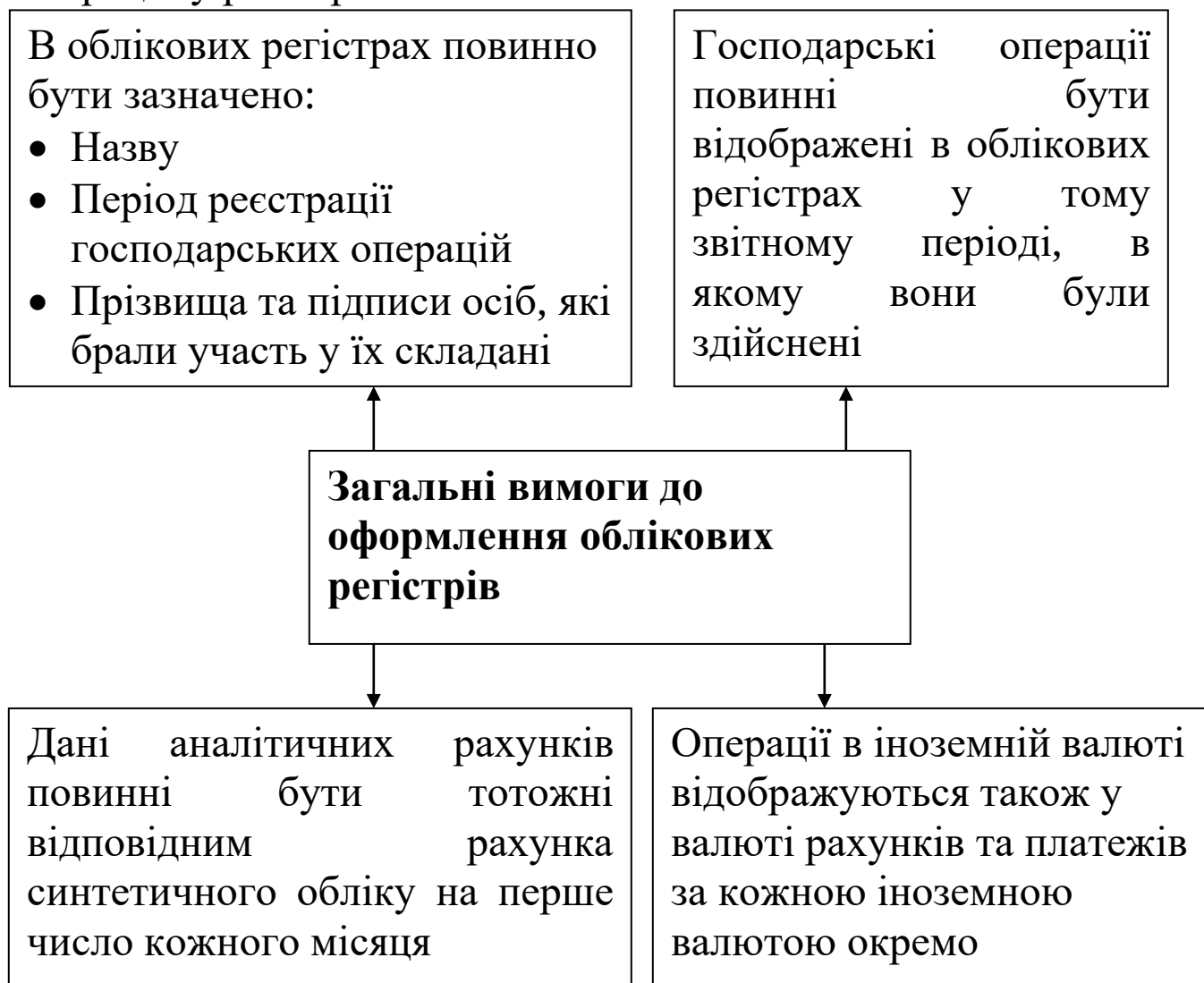
1. Облікові реєстри, їх значення та класифікація.

2. Порядок і техніка записів в облікові реєстри.

Обліковою реєстрацією – це записи господарських операцій у реєстрах.

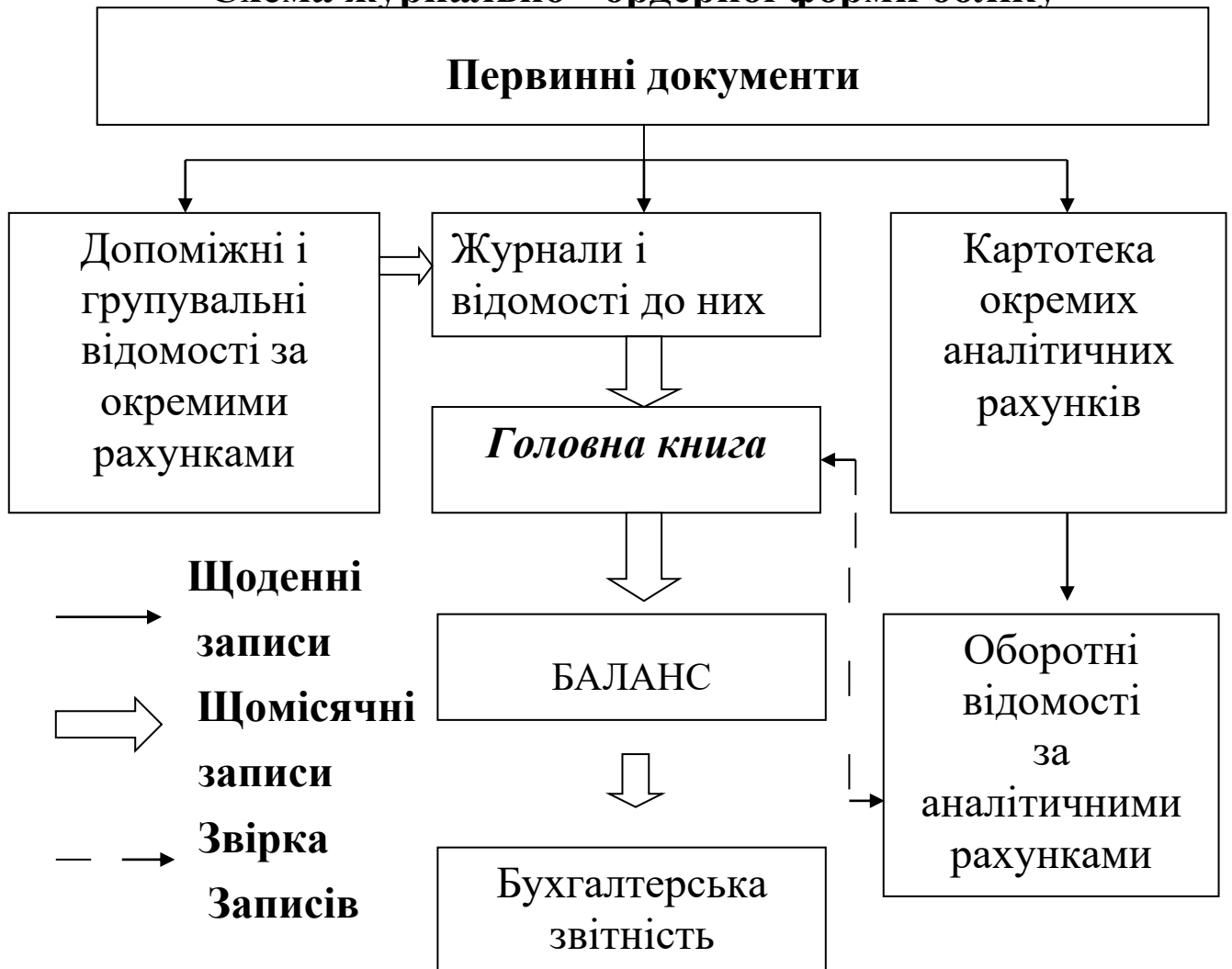
Форма бухгалтерського обліку – це система хронологічного і систематичного запису господарських операцій, визначена побудова і взаємозв'язок облікових регістрів, послідовність і способи записів у них

ФОРМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Схема журнально - ордерної форми обліку

Журнал за рахунками 30 “Каса”, 31 “Рахунки в банках”, 33 “Інші кошти”

З кредиту рахунка 30 “Каса” на дебет рахунків:

№ пор.	Дата звіту касира	31 “Рахунки в банках”	66 “Роз-рахунки з оплати праці”	37 “Розрахунки з різними дебіторами”	та ін.	Усього
1	1.10	10 000		12		10 012
2	2.10	9800	5000			14 800
т.д.						
Разом за місяць		315 200	11 400	12		326 612

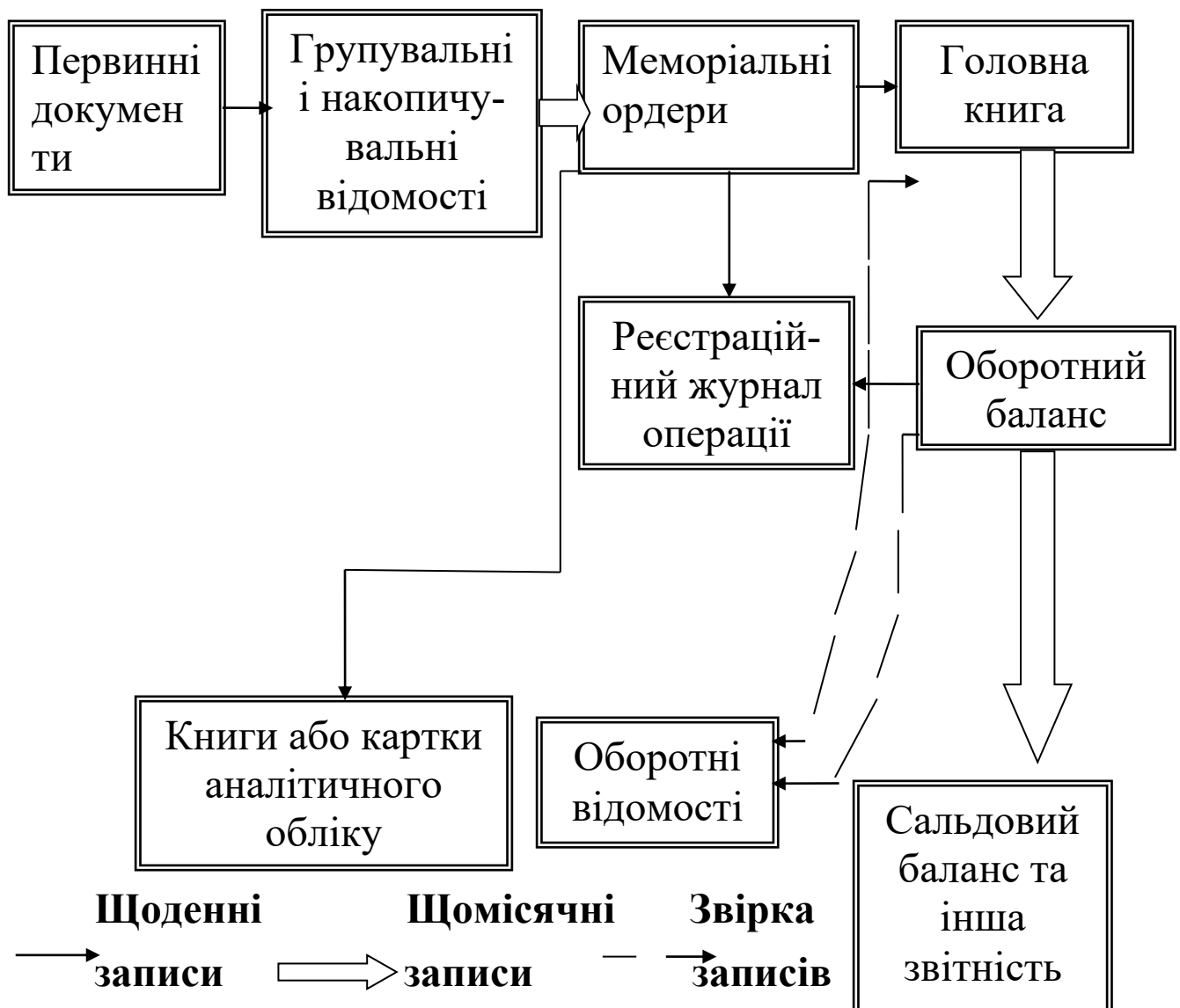
Сальдо на початок місяця 20

Відомість на дебет рахунка 30 “Каса” із кредиту рахунків:

№ пор.	Дата звіту касира	31 “Рахунки в банках”	70 “Доходи від реалізації”	37 “Розрахунки з різними дебіторами”	та ін.	Усно -го
		10 000	300 000			310 000
Разом		11 300	315 274	20		326 594

Сальдо на кінець місяця 18

Схема меморіально-ордерної форми обліку

Меморіальний ордер № 1 за березень 200__р.

Підстава і зміст запису	Кореспонденція рахунків		Сума
	Д-т рахунка	К-т рахунка	
Групувальна відомість Надходження тари тощо	284	631	600

Додаток на двох аркушах

5 березня 200__р.

Бухгалтер _____

Головна книга (за меморіально-ордерної форми обліку)

Д-т

Рахунок 284 “Тара під товарами”

К-т

Дата	№ мемор. ордера	Сума	К-т рахунків			Дата	№ мемор. ордера	Сума	Д-т рахунків		
			631	682	та ін.				361	631	та ін.
1.03 1.30 і т.д. 31.03	Сальдо 1	1115 600	 600			15.03	8	300	200	100	
Оборот за березень		1050	850	50				1665	1250	415	
Сальдо на 1.04		500									

Спрощена форма бухгалтерського обліку

Вказівки про склад та порядок заповнення облікових реєстрів малими підприємствами (затверджено наказом МФУ №112 від 29.12.2002)

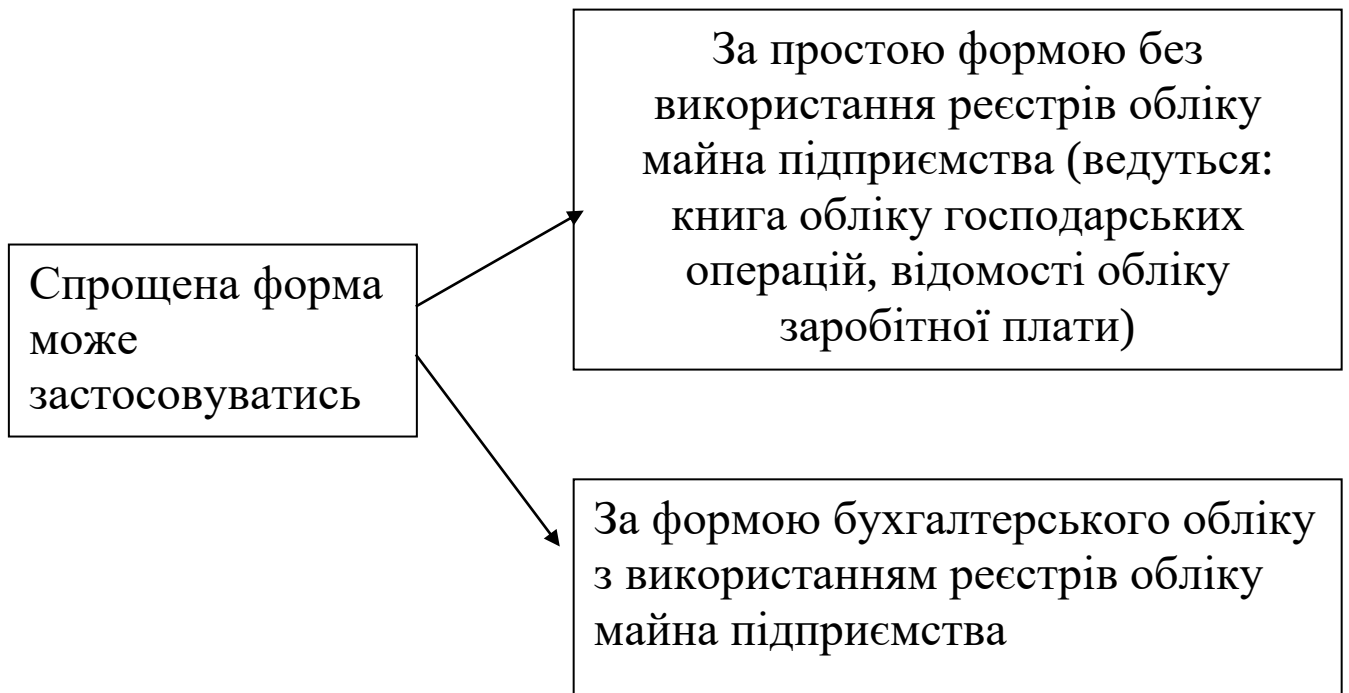

Схема спрощеної форми бухгалтерського обліку

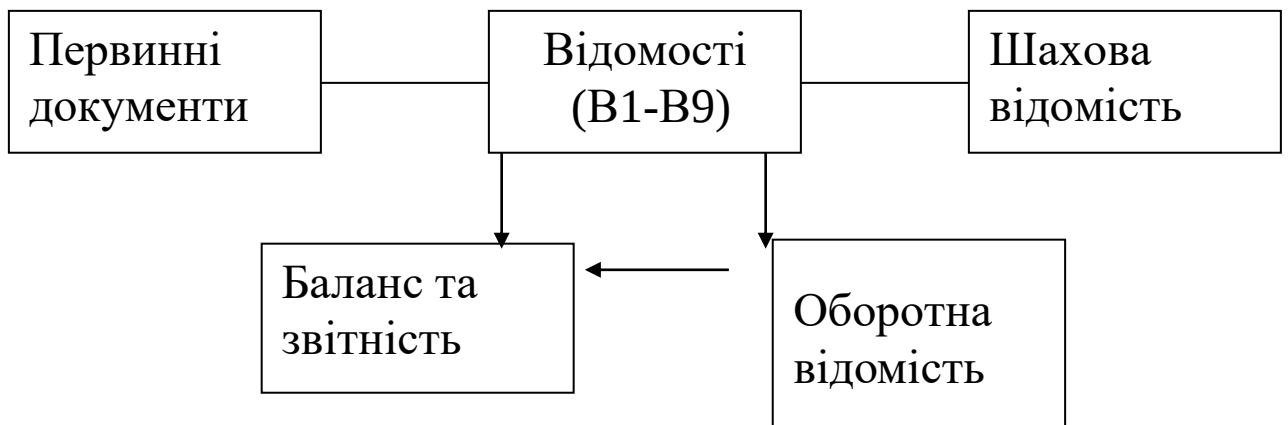
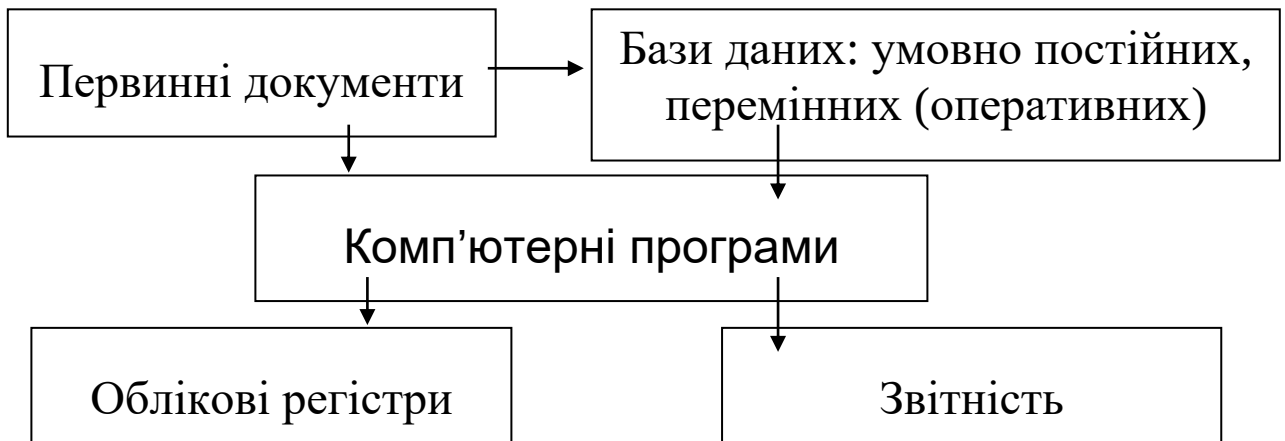
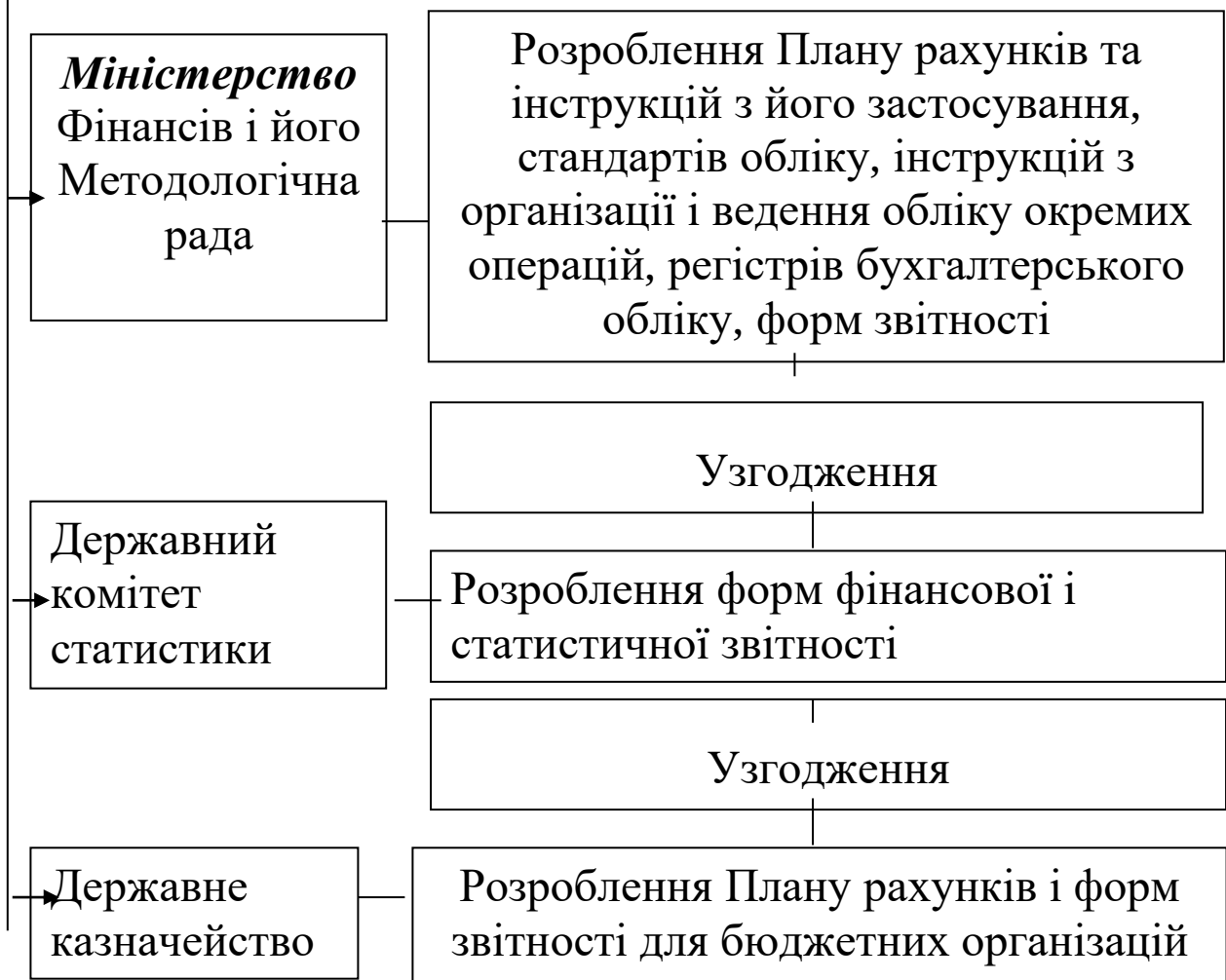

Схема автоматизованої форми бухгалтерського обліку

Міжнародні стандарти обліку забезпечують
одноманітність і єдність обліку в міжнародному масштабі,
підвищення його якості і контроль за його організацією

Організаційне і методологічне управління обліком в Україні здійснюють

Контрольні запитання і завдання

1. Що таке обліковий реєстр?
2. Які бувають записи в облікових реєстрах?
3. Як класифікуються облікові реєстри?
4. Які вимоги до оформлення реєстрів висуваються?
5. Який порядок і техніка записів в облікових реєстрах?
6. Які бувають помилки в облікових реєстрах, які способи їх виправлення?
7. Які форми бухгалтерського обліку Ви знаєте?
8. Дайте характеристику меморіально – ордерній формі обліку.
9. Дайте характеристику журнально – ордерній формі обліку.
10. Дайте характеристику спрощеній формі обліку.
11. Дайте характеристику автоматизованій формі обліку.
12. Хто здійснює організаційне і методологічне управління обліком в Україні?

Нотатки
